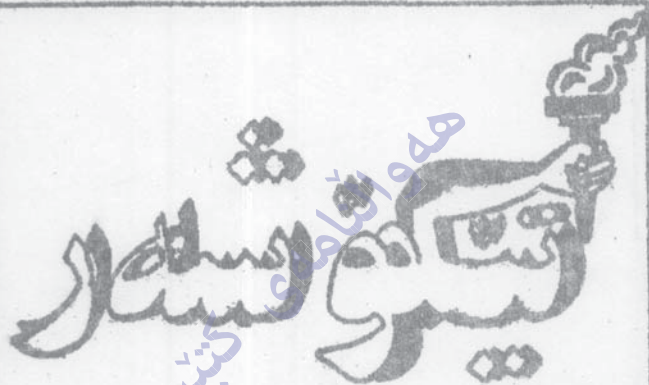

۱۹۵۳

۱۳۳۲

یخزاد چه کی همه گزنگی تیرتے یہ

نامبکھی پو خوئی میزی دیوکرائی کوردستانی میران

دورهی دووهم شماره: "۱۱"

خبرما نان ۱۳۶۲

بیتاں کتب خانہ

ہے و النامہ کتب

مکتبہ انیسویں صدی، لاہور

1977

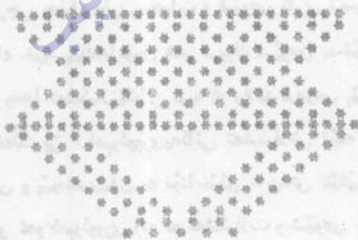
1977

لایحه

شماره

۲	۱- تشکیلات و خفاک
۱۴	۲- کورد مکان و مسهله‌ی کورد
۳۸	۳- شی کرد نهمی نهمی به‌کم له .....
۴۹	۴- له سهر شمرکی تمبایی شه‌اند امان .....
۵۷	۵- وه‌لامی نامه‌دان
۶۰	۶- ناگاداری

تشيكلات و خه لک

په تيك له كزي په كاني بهرچاوي حيزي تيمه له كاري پټكخستن و پټسري
هموو لايه نهي جوولانموي پزگار پخوازي گلي كورد له كورد ستاني تيسران
دا كزي تشيكلاتي په هلسورنموي تشيكلاتي تيمه له پټسري و
پټكخستني كوزه لاني خلكي كورد ستان دا بوته هوي شهه كه تيمه
نموتانين به شيوي پټو ستان د اخواز كوزه لاني همراوي نمدا انسان
لايه نكراني حيز پټكخستن و په بول په بو نركه كاني نموان له خيسات دا
بهرناهمان همين ته گرجي حيزي تيمه رابرد وي چل سال تيكوشانسي
همه نه گرجي حيزي تيمه همراز و نشوي زوي پخواه ته گرجي حيزي
تيمه هل و مارجي جزا و جزوي حيات و شيوي كاري نهيني و ناسكران
تيكه لي پمكي له خووه پيك هاتوي هم دوو شيوي به خووه ديره په لام
تيمه تيسناش وها تشيكلاتيكمان تيمه كه ولايد مروه وي پټو پستي په كاني
پټكخستني خه لك بي كه موكووي په كاني تشيكلاتي تيمه ومني كوت و پسر
د روست پويين و پټو ندي بان به قونا خلكي تايبستي تيكوشاني حيزه
همين په لكو شهو كه موكووي بان له تشيكلات و شيوي به پټو مبرد نسي
داره كاني تشيكلاتيمان له رابرد وو و تيسناش سرچاوه د كرن به ليره دا
شو خالشر وپير پټينمويه كه كاتيک تيمه قسه له كزي تشيكلات ده كپسن

به‌مانایه نییه که تشکیلاتیکمان نییه و تا ئیستا ئاری تشکیلاتی نکراره
په‌لکوره مه‌پست له هینانه‌گۆری شه مه‌سه‌له شه‌یه که بئین تشکیلاتی
حیزبی ئیه له پته‌ری و پتکخستی جوولانه‌وه‌ی گه‌لی کورد دا، له باری
چۆنی و چندی و به‌تایبته له باری چۆنی شه‌وه شه‌وه‌گۆری زۆری همه‌ .
له کوردستان دا کۆمه‌لانی شه‌راوی زحمه‌تکیشان و شه‌وه‌چیرن و
تۆنه‌دانی خه‌لک له شار و دی دا لاینگری حیزبی ئیمن و شه‌وه‌لسه
لایه‌گه‌وه به‌ شه‌وه‌ی سیاسی دروست و ئوسوولی ئیه له لیکدانه‌وه‌ی مه‌سه‌له -
کاتی تاکتیکی و ئیستراتیژیکی دایه و له لایه‌کی دیکه‌شه‌وه فیداکاری
هه‌یزماتی پتشمه‌رگه‌مان بوته شه‌وه‌ی شه‌وه که کۆمه‌لانی مه‌یاوۆنی خه‌لک پینه
لاینگری حیزبی ئیه و پشته‌وانی این بگه‌ن . له راستی دا زه‌مان و خه‌باتی
حیزبی دیموکرات له گه‌ل زه‌مان و خه‌باتی خه‌لکی کوردستان گه‌ریی دراره .
خۆشه‌ویستی و پته‌ری حیزب له شه‌وه‌چیرن و تۆنه‌دانی خه‌لک دا تا شه‌وه
پادشه‌یه که تنانته‌ت شه‌وه‌هه‌سته‌کان و شانیه‌کی تشکیلاتی له شه‌وه‌تک
نه‌ین دیسان پووشی حیزب له جوولانه‌وه و شه‌وه‌تکانی خه‌لک دا شه‌وه‌ت
به مه‌سه‌له‌کان خۆدشه‌وه‌تی . پشته‌وانی بین دره‌خی خه‌لکی کوردستان له
خه‌باتی خۆتواوی و قاره‌مانانه‌مان دا دره‌خی پته‌ری کۆنه‌په‌رستی شه‌وه‌پووشی
ئیسلاهی له شه‌وه‌ی شه‌وه‌سالی را بردوو دا شه‌وه‌ راستی به شه‌وه‌پووشی
درده‌خا .

حەزرى ئىمە ھەر لە سەرمەي پىك ھاتى پەو لە ئىو كۆمە لانى خەلىك
ھەلقولى . خەلىكى كورد ستان بە بەشدارى چالاكانە لە خەبات دا و پەسە
تىگەشتى پەتەستى مەزۇمى پۇ پىك ھەتتەنى حەزرىتىكى سىياسى شۇر شەكىر ،
حەزرى دىمۇكراتى كورد ستانىيان پىك ھەتتا ، حەزرى ئىمە بە پەتەوانسى
زۇرەي پەتەھراھە سىياسى پەكان ، جەن لە خەلىك ئىمە ، حەزرىتىكى ئىمە كەسە
نەتەنگى و پەست و داخوانى زەمەك پەوانا كەپ پى ، پەلىكوو حەزرىتىكە كەسە
تەشانەم و ئىزەمى و پەست و داخوانى نەتەمەپەك و خەبات تەكپىرانسىسى
پەشپەمى ئەو نەتەمەپە ، پەتەمى ھەل وەمەج و ھەلىسەپەنى ئىمە لە پەدانسى
خەبات دا كۆمە لانى خەلىك و پە تەجەت زەمەتەتتەنمان ھەمەشە ھەپەتەسەن
پەونە و فەداكارانە ھەوانا پەمان كەرد و پەن ، پەلام ئەمە ئىمەن كە نەمەتتەوانىمە
لەو دەستەپە گەورەپە بە شەمەي پەتەست كەلىك وەرگەسەن . . . . .
ھەلىسەپەنى پەتەستەن لە پەتەننى ئەوان دا ئەتەمە . ئىمە چەمان لە خەلىك
و پەستەمە ؟ و پەستەوانە لە جەولانەمەي كورد ستان دا بەشدار پەسەسەن ،
و پەستەوانە لە گەل ئىمە دىزى جەمەپەرى ئىسلامى خەبات پەكەن ، و پەستەوانە
تا گادارى لە كادەر و پەشەمەگەنمان پەكەن ، و پەستەوانە لە سىياسەتەكەسەن
و پەتەننى پەكانسى حەزىر پەمەي پەكەن ، بە كورتى داوامان لىن كەرد و پەن كە
لە خەزەت حەزىر دا پەن ، ئەوانىش بە پەنى تواناى خۇپمان داخوانىكەنسى
حەزىرمان جەن پەچەن كەرد و پە لە خەزەت جەولانەمە دا پەونە تەنانەستە

کیان و مائمان بۆ خزمەتی حیزب تەرخان کردووە. بەلام ئێمه چۆن ؟
هەڵبۆستنی ئێمه سەبارەت بە پێشنیارەکان و پەرخەنگانی ئەوان چۆن پێوێه ؟
خەڵک هەمیشە بە دڵسۆزی پێوێه دەرواننە چوولا ئێوه و کردەوی ئێمه . ئەوان
زۆر چار لە ئەبوی تەشکلات لە ئێو خۆیان پەرخە دەگرن . ئەوان پەرخە -
یان لەوه هەیه که بۆچی کادەکانی ئێمه پە شێوهی پێوست ئەری خۆیان
بەپێوه نایەن ؟ زەحمەتێشان کردووە ستان هەمیشە لە کەستەرخە کادەر و
پێشەرگەکان و وەبەر چەساونەگرتنی دێسیلین و نەپێنی کاری ناپەختن .
ئەوان پەرخە دەگرن که بۆچی کادەکان و پێشەرگەکانی ئێمه سیاست و
پێوستی بەکانی حیزب بە وردی ناکەینە کۆمەڵانی خەڵک ؟ ئەوان دەتێسن
ئێمه لە هەموو پارێکۆه شوێمان لە سەر چوولا ئێوهی کوردستان هەمیشە
کەسوابوو مانی ئەزەمان هەیه که کادەکانی حیزبی کۆی بۆ ئەزەر و پەرخە
و پێشنیارەکانمان پادێن . خەڵک کادەری حیزبی بە شۆرشگێڕێکی کورد
دەناسن که گیانی ناوێه پێناو نامانجەکانی حیزب و خەڵک . ئەوان لە بەر
خاشری خۆشەبۆستی حیزب کاتێک کادەری حیزب بناسنە دڵنایایی مان پێی
دەین . پێزی ئێو دەگرن . دەقی باسەکی ئێمەر هەر لەوه پێ سەرچاوه
دەگرن . ئێمه قسە لە تێگەشتوویی و وشایی خەڵکی کوردستان دەکەین .
لە ماوهی شەش ساڵی پێرودو دا خەڵکی کوردستان بە پێی پەرەگرتنی
چوولا ئێوه لە باری تێگەشتوویی سیاسی پێوه پەرەگرتن چوون . زۆر جەسار

دەپنەتەتەو و گەشە ناکا • پەتۈست ناکا لېرە دا سەبارت بە فیداکاری و لە
خۆبورد وەس خەلکی کورد ستەسان دەرحەق بە حیزب و جوولانەتەو
بە دەتەن • چونکوو نەوونەمی زۆر و بەرچاوسان لەو بارەو هەبە و هەموو پۆزیش
شاھیدی ئەو راستی بەین • بەلام دەتەن ئەو بەس بەکەین کە زۆرەمی پتەخراوە
سیاسی بەکانی ئێران بە شۆەمی جۆراوجۆر و بەتارھینانی هەموو چەشنە
تاکتیکتیک و دانسی دروشمی توند و تەز و ••••• دەیانەوی چەند کەستیک
لە دەوری خۆیان کۆچکەنەو کە لە بەنگری یان لێ پکەن • لە ناکتیکا ئێمە
زەارەبەکی بەکجار زۆرمان لە بەنگر و ئەنداسی کۆن و تازەمی حیزب هەبە کە
پۆ پتەخستنی ئەوان بە پادەمی پەتۈست تێ نەگەشاوین •

لە هەل وەرچتیک دا ئێمە لە کۆری تەشکيلات لە نێو ئەوانی خەلک
پەنج دەبەین کە چارەنووسی گەلی کورد بە چارەنووسی حیزبی دیموکراتەو
کۆری دراو • ديارە بەرەونیش چوونی کارو چالاکي حیزب بە پەسەمی
ناگاداری و چۆسی و چەندی تەشکيلات بەستراوتەو • پەتەندی ئەوان
حیزب و کۆلەنی زەحمەتکشی کورد ستان بە هۆی زنجیرە شانەبەکەو
کە ئەگەرچی ئەو شانانە بە پتەی ئالوگۆر لە جوولانەو کورد ستان دا
گۆرانیان بە سەردا هاتووە • بەلام بە گشتی پەتەندی حیزبمان لە گەل
خەلک پراگرتووە •

ئێستا با بزانین لە پەزەکانی حیزب دا چ بۆچوونتیک لە تەشکيلات

همه و تا چ رادمهك كادره‌گانی ئیمه توانیوانه له سهر سیاستی حزب و نامانجه‌گانی ببولانموی کوردستان نوو تشکیلاته پیکهستن و دایمیزنن . د مکرئ تشکیلات بهو شیویه تاریخ بکین و مانسای لسی بدیمتوه که تشکیلات کهرسهی دایمیزانن و هینانندی بهرنامه و ناسنامهی حیزه پان تاوا که : تشکیلات وهسیله به بۆ پیکهستن و پیمیری کردنی خهباتی کۆمه‌لانی خه‌لک . کهوابوو دهین گه‌لآه و شیویه کار و هه‌لسوورانی تشکیلاته لآ مدیری نوو نامانجه دیاری تراوه بین . هه‌روهک گوترا له بهر چوئیه هه‌روهک نهک تمنیا فلهسهفی وچووودی تشکیلات نه‌چوته ئیو پیزه‌گانی حزب و دانهمزراوه ، به‌لکوو زۆرجار نارێخه‌ش پیک هاتویه .

ئیمه کاتیك ده‌مانوی له گه‌روگرفته‌گانی تشکیلاتی و نه‌هه‌رونی فیکرکردن و باره‌هه‌تانه بۆ کادره‌گانمان بکۆلیمتوه ، به‌ هه‌له‌هه‌تانه ده‌که‌ینه هه‌سوی هه‌لسوورنه‌هه‌رونی خویمان که : شه‌رمان به‌ سهر دا سه‌هاوه ، خه‌لک به‌کجی رویمان کردۆته حیزب و به‌هونه لایه‌نگر و ئه‌ندام ، کاری نه‌زانی ده‌که‌ین و کاری کۆمه‌لآ به‌تیشمان به‌ سهر دا سه‌هاوه . نوو هه‌تانه راستن ، به‌لام هه‌سوی سهره‌کی کزی تشکیلاته‌مان نین .

هه‌ویه‌کی گه‌رتگی دوانه‌وتووینی تشکیلاتی ئیمه کورت به‌هه‌تانه لسه تشکیلات و کاری تشکیلاتی به‌ بهو شیویه که پیمیری و پیکهستن وهک

هسه‌له‌یه‌کی تاشتیکی و پوزانه چاولی ده‌ترین و تشکیلات ده‌خزیده خرمته
 داره‌کاش تعدادوگاشی و کوزه‌لایمی و نیرامی همه، نومشرله نه‌بوونی زانمش
 سیاسی سهارمت په پوونندی تاشیکه‌کاشی سیاسی پوزانه‌ی حیزب
 له گهل تشکیلات دا سرچاوه ده‌گرن. هر حیزبیک به پنی کات و جینگا
 و همل وهرج تاشتیکی جوراوچوری سیاسی و دیپلوماتیک و نیرامی ده‌گرنه
 پشرو له راستی و حیزب له گزینی تاشیک دا به تشکیلات پست-
 نه‌ستوره و په پنی همنی چونی و چندی تشکیلات ده‌توانی پست-
 سرکه‌وتنه‌وه نه‌وئال وگوزانه بقا. که‌وابوو تشکیلاتی نیمه له نیو خه‌لک دا
 نابین دارکی پارک و بین‌پشه بی که به هر بایه‌ک پله‌ریزی، به‌لک‌وو ده‌بین
 تا راد‌ه‌یک به هتیز و قایم بی که بایه‌کان پشک‌نیمه‌وه و خوی نه‌بوونی.

نمنا‌سینی به‌خواوی فلسفه‌ی وجودی تشکیلات ده‌بینه هوی شمسه
 که ناموزشی سیاسی کادر و شانه‌کانتان کم بی. و نه‌بوونی ناموزشی‌سور
 ده‌بینه هوی نه‌وه که کادره‌کان و شانه‌کانتان له نیو خه‌لک دا هه‌پشه
 چاوم‌پانتر پروداوه‌کان بن و به‌رنامه‌یه‌کی پلک‌پلک تراویان بو کاره‌کانتان
 نه‌ین، به‌ررسا‌پشتی خویان به‌خواوی تن نه‌گن و چاره‌نووسی خویان
 و جوارچ‌تیوی تیک‌وشانی سیاسی‌یان په‌رمتی پروداوه‌کان و دا‌هات‌سو
 به‌سپرن. له وه‌ها حاله‌تیک دا نه تشکیلات به‌گشتی و نه کادر و شانه
 و کومیته‌کانتان په‌تایه‌ستی له شار و لادی دا ده‌توانی ده‌ری ری‌سور

و پیکھریان همین •

کاتیک آسه له پیمیری دهکین به بهست پیمیری حوزیب به سهر هه سوو
 چوولا نهمی کردستان دایه • کهوایرو تا کام و هه لسه نگانندی کاری پیمیری
 تنیا ناهندی حوزیب ناگرتهوه به لکرو ههر کۆمیتهمکی حوزیب له کۆمیتهمی
 شارستانهوه بگره تا کۆمیتهمی شار و ناوچه و دین و گهرهک و کۆمیتهمکانسی
 سیشتر و ههستگانی حوزیب هه سوویان له چوارچۆهمی کاری خوقسان
 دا پیمیر و پیکههر و پیکههری خهباتی خه لکن •

کورتیمینی له تشکیلات بۆنه هتی شهوه که زورچار وزه و نامادهمیسی
 ههسته و شانگانی تشکیلاتیمیری له کاری تداروگاتی و چالاکنی نوزامسی
 و هههلایاتی پارتیزانی پشمرهگان دا وه کار پیکههری • بۆ وینه دهیان چار
 تا نهمتاد پشراوه که ههستگانی ئهسلی ئهوه له شارنگدا به نهمجامدانیسی
 چهند مهوری هتی چۆلهی حوزیب وهک شوناسایی ههین دانا شهوه و تهرۆر
 له لایهن پشیموه ناسراون و زبانی گهرهمان پیکههشتوه • نیمه نامسانههین
 پلیمین که هههلایاتی چۆلهی پارتیزانیمان ناین همین • بهلام شهگر لسه
 لایهکوه گهرنگی و نامانجهگانی ههستمان له بهرچاویین و له لایهکسیسی
 دیکوهه بتوانین کار دا بهش پیکههر و نههین کاری به چاکنی فیر بهین • ههم
 هههلایاتی سهرکوتوری پارتیزانیمان دهین • ههم ههستگانیمان ئاشکسرا
 ناین • لایهتگی تری ههسه له تیکهله بپوونی بین چینی کاری تشکیلاتسیسی و

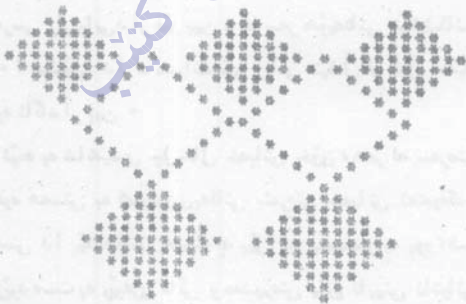

کۆمەڵایەتی یە - کەسێر و گەشتەکانی کۆمەڵایەتی خەڵک لە چەند سالی رابردوو
 دا زۆری کاتی ئادەمەکانی گرتوووە . ھەر پێشانی ئێمە زۆرتر خەریکی
 ھەل کردنی ئاکۆکی یەکانی کۆمەڵایەتی بوون . تەنانت ئەو ئاتەیی کە زۆری
 ناوچەکانی کوردستان ئازاد کراو بوون ، ھەسەلەکانی کۆمەڵایەتی ، ئادەمەکانی
 تەشکیلاتی یان وەبەن خۆ داھوو . وای ئی ھاتیبوو تەشکیلات لە بەرامبەر
 کاری کۆمەڵایەتی دا گرتگی کەشتری ھەبوو .
 ئەمگەر ئێمە لە سەر ھاوێش ، کاری کۆمەڵایەتی و تەشکیلاتیان لە یەکتەر جیا
 کرد باوە ، ھەم بەرھەمی تەشکیلاتیان زۆرتر دەبوو و ھەم کەسارەکانی
 کۆمەڵایەتیمان چاکتر دەچووئە پێش . دیارە ئاین ئادەمەکانی ھەزیری گسۆن
 ئەدەمە کارەکانی کۆمەڵایەتی خەڵک و پێشانی جێن پەنج ئەکەن ، پێسە لام
 چارەسەر کردنی ئەو ھەسەلە شەرتگای خۆی ھەمە لە ھەر کۆمیتەییکی ھەزیری
 دا دەبێت ھاوێشێکی شارەزای ئەو پەشە بەرپێشانی ئاری کۆمەڵایەتی بە
 ئەستۆوە بێت . ئەو ھاوێشێکە شەرتی ئەو پەشە ئە لە پێشانی شووڕا کەنەو ئاکۆکی -
 یەکانی کۆمەڵایەتی خەڵک چارەسەر بکا . لەو ئارە دا دەبێت شووڕا کەن پە
 ئەواری دەسەڵاتیان بە دەستەو بێت و ھاوێش کۆمیتەیی ھەزیری
 دەوری پێشانی ھەبێت . دەبێت ھەوێل بەدەری شووڕا پێش بە پێش چۆنەتەستی
 پێشە سەر و ئێر بێت سەر بەخۆ بە ئاری خەڵک رابکا . ئەو ئارە دوو لایەتی
 باشی ھەبە ، یەکم : ھاوێشانی دەستیان پێش کاری نەگەشتن و پێشەری

ناریان غور پخړی، په نواړی نارا به بن و پټکوتیک کار بکن .
د ووهم : پرنانه مان بو شو که سانه همنی که راد میان زوره و لایه نگیری
حیزین ، به لام تا نیستا راسته خو له هه سته کانی تشدیلاتی دا سازمان
نهد راون و نه مان توانیوه پټکیان بڅه بن . بو شو جزوه که سانه د ننی هه سته -
کانی نیبه په شیوه یک که خو بان ناشکرا نه بن پټومندی بان له کسه ل
بگرن و مرده مرده بو ناری تبلیغاتی و تعداد روکاتی و هه موریه ته سی
چکوله ی نوازی ناماد میان بکن و پاشر د نهای له ناماد هه موریه بان
هه سته ی نوازیان لڼ د روسا پخړی .

ثمن و تاره که له ژیر سرد تیری "کورد هکان و هسه لهی کورد" ده جریته
پتیر جایی هاو پتانی چیزی بهره پیش به پاینه که له لایهن م • لازاروف
د وکتورای میزو و مه له کژاری به ناربانگی ناسیا و هضر قای لویژ دا په
چاپ گهشتوو • هر چند نینه له گهل هه مو و تاره که هاود هنگ نیسن و
لادان وایه که پو کوری پتیا به لام ناو موی و تارمک شار مزایی نسووسر
د مریاری میزو و فرهنگ و زمانی کورد و ههروه ها ناگاداری هه مریلوی
ثمن به سر خباتی نتمهوی کورد دا و هوی تیک شکانی چوولا نتمه کانسسی
پا بردوو و ههنا پادیهک پتیا چاره بودا هاتوو نشان د مدا • ده کسری
له و تاره د مری زور بایی دار فیر بین و پتیر ههوه کانی تیک شکانسسی
نتمهوه یکی ۲۰ میلیون دا که سرانسهری زبایی تیکهل له گهل خباتی
خویناری بووه ناگادار بین •

حزب نینه به شاهیدی چل سال خباتی خوئی، هه ره له سرمتسای
پتیک هاتنی بوه ههستی به که پو کوری هاتنی بنه مری خباتی نتمهوه کسان
کورد و له راستی دا پتیک هاتنی حزب به هئی ثمن ههستی به بووه، کسه
نتمهوه یکی ژورد هست به پتیری تاکی و هه شیرستی بیان نایینی ناتوانی په
سرکوتن بگا • به لام نه نیا پتیک هاتنی حزب پتیک و دانانی نیو پتیک له مسر

ئەو پۆ چارەسەرکردنی گەر و گرتەکانی نەتە و بەیک لە قوناخە جۆرە جۆرەکانی
خەبات دا بەس نەبە • حەزری بەرەرس و خەباتکەر دەین پوانگی دروست
و زانستی هەین، هۆرەکانی بەرەرس چوونی کۆمەڵەکی و بزۆنەرەکانی
نیوخۆی خەبات و هەل و مەرجی دەرەمی خۆی بزانی و لە هەیدانسی
کردەوه دا پتوانی خەبات بە سەرکەوتنەوه پەبەری بنا • حەزری دیموکراتی
کوردستانی ئێران تا ئێستا لە پادەمی توانای خۆی دا ئەو ئەرکی بە
بەرەرس ئەوه بەرا مەر بە مێللەتەکی خۆی بەجێ گەیانداوه •

خالتیکی بەرچاوی و تازی د وکتۆر لازاروف ئەوه بە کە خەباتی نەتە و
کوردی بە جوولانەوه ئەکی مێللی دیموکراتیک ناسیوه و پەبەری ئێ
جوولانەوهی لە ئێران دا بە حەزری داوه بە حەزری ئێ • بەلام مەسەلە بەیک
کە لە زۆرەمی شی کرد ئەوه و لێدۆلینەرەکانی خاوەن نەزەران دا لە قەڵەم
دەکەوی و لە لێدۆلینەرەکانی د وکتۆر لازاروف دا بەرچاوه، ئەم بەسەدانی
جیهانی پێشکەوتوو سەبارت بە چارەنووسی خەباتی بیست مێللی کورد
و شۆتەواری خرابی ئەو کارە لە سەر جوولانەوهی مێللی دیموکراتیکی ئەو
گەلە زۆر لێ تراویە •

لە پابردوو دا خەباتی درێز و درواری گەلی ئێمە لە هەل و مەرج و
قوناخی جۆراوجۆر دا ئەگەر تا پادەمیک سەرکەوتنی وەدەست کەوتبێتی،
زۆرتر بە شکان داوی و هاتوو، بەلام چوونوو حەق و ناحەق ناتوانن

بؤ همیشه به یکهوه بزین، نستهوی کورد دیسان بؤ گه پشتن بیسه
ماهره وادانی خوی هستاوتوه و دریزی به خبات داوه. به نیک لسه
کۆسه گه وادانی خباتی گه لسی نیه نوره که ولاته که مان له نئو چهنه
ولاتی گه وادانی بئش کراوه و دسه لاتد ارانی شو و لاتانه تیکۆشاون تا شو
راد به که دستان گه لسی نیه له دواکوتوی دا راکرن و تالانی کمن.
همره ها به تروای هیزه له به راصر جوولانه وادانی گه لسی نیه
راوه ستان، بؤ سرکوت کردنی شو جوولانه وادانی همیشه یاره تسی
به کریان داوه و نهمه راکوت به تروای پشتریانی لرن کرد وون. به نیک
به هیزی و کزی نئوخوی همه راکوت به نیک له سرکوتن و تیشکانسی دا
دوری همه راکوت دگن، به لام گه و مانا به نیه که هر چکانسی
دروایی و شونه وادانی به سر هیزه وادانی نئوخوی داوه به راکوت و نهمه
نوره بئجگ له نهمه راکوت جیهانی و جوولانه وادانی به ستراوه به و
شونه وادانی تروک و عرب و فارس که له پیزی کورمانی نیه دان،
هیچ که نیک بان پتخرا و نیک بان جوولانه وادانی پتخرا و نوره له دنیا دا نیه
له به به راکوت جوولانه وادانی نستهوی کورد و شو زولسی که لنی کراوه و لنی
دکرن و خباتی حسیق خوازانی که بووه تسی و دهمه و نهمه و نهمه
حسیق بی نهدا. خباتی گه لسی کورد له هر بهشتیکی کورد ستان و له هر
قوتنا نیک دا هیچ کات نهمه راکوت به زبانی هیچ قوم و نهمه و نهمه

نه‌بووه، به‌تیجگه له ده‌سه‌لانه‌اره کۆنه‌په‌رستان و ئیمپه‌ریاله‌زی جیهانی :
 بین‌گومان نه‌گه‌ر هه‌تێزی سیاسی و نه‌زای ئیمپه‌ریاله‌زم نه‌ی، کۆنه‌په‌رستان
 و زۆرداران له هه‌یج کام له ولاته‌کانی ئه‌مریکای لاتین و ئه‌فریقا و ئاسیا
 دا ناتزانن له به‌رامبه‌ر گه‌له‌کان دا خۆ رابگرن . که‌وابوو له هه‌ر کام له
 ولاته‌هه‌ دا که خه‌بات له نه‌وان زۆرداران و زۆرئێخراوان ، چه‌وسنه‌سهران
 و چه‌وساوه‌مان د نه‌زی هه‌یه ، ئیمپه‌ریاله‌زم هه‌زی سه‌رمکی مانه‌وه‌ی زۆلم
 و زۆر و جوکووه‌سته‌ی هه‌رێکانه‌ .
 جا نه‌گه‌ر نه‌وه‌ لایه‌کی سه‌ک به‌ی، لایه‌کی دیکه‌ی گه‌له‌کانی زه‌مه‌نه‌تکێشه‌ر
 و چه‌وساوه‌مان که هه‌میشه له خه‌بات داوه‌ون و هه‌ن . به‌کێک له‌و گه‌لانه‌هه
 نه‌هه‌وه‌ی کورد به‌ گه‌شتی به‌ . له هه‌ر به‌شه‌ک دا نه‌هه‌وه‌ی کورد نه‌گه‌ر به‌ هه‌زی
 نه‌هه‌ونێ حه‌زێ پێشه‌که‌وتوو له رابردوو دا نه‌یه‌توانه‌وه له خه‌بات دا شه‌یکه‌ری
 به‌هه‌ستی هه‌ی، نه‌هه‌وه‌ نه‌وه‌ که‌هه‌وکه‌وه‌ی به‌ نابهندی ، مان زۆر کم بو‌نه‌وه .
 له کوردستانی ئێران دا شه‌تر سه‌له‌ گه‌لی ئێهه به‌ به‌راییه‌تی حه‌زیه‌تی
 د ئه‌موکراتی کوردستانی ئێران له به‌رامبه‌ر تانگ و تۆپ و له نه‌و ئاور و خه‌وین
 دا له مان و ماگی په‌وای خه‌زی د په‌ق ده‌کا . گه‌له‌که‌مان نه‌گه‌ر چی له
 ماوه‌یه دا له په‌شته‌وانی به‌شه‌ردۆستان و که‌سان و زه‌نخراوه‌کانی پێشه‌که‌وتوو
 یه‌ به‌شه‌ر نه‌بووه ، به‌لام په‌شته‌وانی و هاو‌دنگی دوستانێ جیهانی له راست
 جه‌روانه‌وه‌ی هه‌یلی د ئه‌موکراتی گه‌له‌که‌ماندا زۆر که‌تره له‌وه که په‌یوسته‌هه .

هه‌لکێک که خۆی به بهشێک له مرقعاتی پێشکهوتوی شهو پۆ دهزانێ و پرۆ
 نیه له قوریانی نه‌دا، ناتوانێ بهره قانع بێ که هه‌موال و هه‌سه‌له‌کانی له
 یاد یۆکانی وه‌ک ئیسرائیل و ئه‌مه‌ریکا و ئینگلیستان به‌بهری و یاد یۆ ده‌سته -
 کان که نه‌ته‌وی کورد هه‌میشه به چاری پێزه‌وه نه‌ماشای کورد وون بێ ده‌سه‌نگ
 و نه‌ماشای پروداوه‌کان بێ، له‌ حالیکه‌دا گه‌لی ئۆمه‌ چاوه‌ڕوانه‌ و لاتستان و
 حیزب و سازمانه‌ پێشکه‌وتنه‌خوازه‌کان به‌ جه‌هدی به‌شی جووله‌ته‌وی پرگاری -
 خوازی گه‌له‌که‌مان بگرن و به‌ هه‌موو شه‌وه‌یه‌ک یاره‌تی بێ بگه‌یه‌ن .

م. لازاروف

کورد مه‌کان و هه‌سه‌له‌ی کورد

دوکتۆرای ته‌زۆ

کورد مه‌کان دانێشتوانی کۆنی خوارووی پێژاوانی ئاسیا (له‌ دووه‌هه‌زار
 سال پێشزایینه‌وه) و به‌کێک له‌ نه‌ته‌وه‌ گه‌وره‌کانی پێژه‌ه‌لاتی ته‌زۆ بکێ -
 تا کوو ئێستا له‌ مافی نه‌ته‌وی خۆیان بێ به‌شن . ته‌وان له‌ ته‌واوی شه‌ره
 گه‌وره‌کان و پروداوه‌ سیاسی و نه‌ره‌هنگی به‌کانی ئه‌مه‌ریکایه‌ به‌نا و بانگه‌کانی
 ده‌ولته‌ تازه‌کان دا، به‌شدار به‌وون . له‌ ئێوه‌ کورد مه‌کان دا سه‌رداری گه‌وره‌ی
 نوزامی وه‌ک "صلاح‌الدین ایوبی" ، سه‌رکه‌وتوی شه‌ری خاچه‌کان و به‌سه‌اری
 سیاسی به‌نا و بانگ هه‌لکه‌وتوون و نه‌ده‌به‌که‌یان زۆر گه‌شهی کرد ووه . کورد -
 کان یاره‌تی به‌شی زۆریان به‌ جووله‌ ته‌وه‌کانی نه‌شته‌مانی پرگاری خوازی گه‌لانه‌سی

تورکیه، ایران و ولایت عربیه به‌کان کرد ووه و له به‌ریره‌کانی د‌زی‌شیمتعماری و له سرده‌هی نیمه دا د‌زی‌شیمه‌پالیزم و کونه‌پهرستی لم ناوچسه دا نه‌خشینکی گه‌ره‌بان هه‌بووه. له به‌ر شه‌ه سرنج‌دانی ورد به گه‌لی کورد، به میژوو، فهره‌نگ و وه‌زی‌شیمتای شه‌و زور پتوسته. هه‌روه‌ک زانی‌ساری سه‌لختر او نیشان د‌ده‌من که له پیش هه‌ر شتیک دا د‌ه‌یین وه یک نته‌وه‌ی به‌تعماری سره‌خو، که هه‌وو نیشان‌ه‌کانی به‌ک نته‌وه‌ی تین‌دا به تهماشای کورد ه‌کان بکری. شه‌هی دا‌رود ه‌سته شوونیمتعمان له هه‌تندیک ولاتسی پوزه‌لاتی نته‌یک دا هه‌ول د‌ده‌من که کورد ه‌کان به تورک، فارس، سهرمبو یا له باشترین حالت دا به تهمشکی فهره‌نگی تاییمتی له قه‌لم بد‌من و حاشا له نته‌وه‌بوونی شه‌وان بکهن.

زوری هه‌ره زوری کورد ه‌کان به پتک هه‌تیمشکی پتومندی نته‌وان زمان و جوغرافیا، به‌کیمتی نته‌وه‌یی پتک د‌ه‌تین و به‌زانی خویان قسه ده‌کهن. زمانی پتشمکوتوی کوردی له تاقه زمانه‌کانی پوزنا‌وای ایران به میژوویمکی د‌ورو د‌ریموه که له‌و دا شه‌ه‌بایتج کی د‌ه‌وله‌مندی گه‌شی کرد ووه. تاییمت-ه‌ندی شه‌ زمانه‌ بوونی جه‌ند بین زاراوه‌ی جوریمجوره که د‌ه‌ینه دوو ده‌ستهی له‌سلی: شه‌وه زمانه‌کانی پاکوری پوزنا‌وا (با پاکوری) و باشووری پوزه‌لات (باشوور سا پوزه‌لات) به ده‌ستهی به‌کم ده‌لین (کورمانجی) و به د‌وه‌ه‌میش ده‌لین (سورانی).

زمانی نهدمی سردمی نیستا به شیوه‌یکی دیاری‌کراو هسو دورو
 شیوه‌گه‌سه دکا . له شیوه‌زمانی "کورمانجی" دا بو نووسین نه‌لف
 و بیی لاتین به‌کار دینن و له شیوه‌زمانی "سورانی" دا له نه‌لف و بیی
 هریمی که‌ک و مرده‌گرن . کورد مکانی به‌کیه‌تی سووتی نه‌لف و بیی پوسی
 و نیسلاوی کون به‌کار دینن .

سرمه‌رای پوونی جیا‌ازی له شکی نهدمی ، شیوه‌زمان و نه‌لف و بیی دا
 زمان سهدان ساله بوته واپه‌یکی مادی بو گه‌سه‌کردن و پتک‌ه‌تیانیسی
 به‌کیه‌تی نهدمی کوردی . تم زمانه زقر و نه‌ی به‌ناویانگی دا ه‌تیانی گه‌سی
 و مد مر ناوه و لیت‌مشاوه‌یی له خوی نیسلاوی داوه و شوینه‌وارتیکی کار به‌گیری له
 پیش خه‌تی فرهنگگی گه‌لانی ناسیای خوارووی ریزناوا هم‌بووه . نیم
 سه‌له‌یه به‌ تمنا تعواری پتک‌ه‌اته زه‌ینی به‌کاتی نه‌ی گه‌سه‌انه به‌تسال
 ده‌کاتوه که حاشا له پوونی گه‌لی کورد وک نه‌توه‌پتک ده‌کن . گه‌سی
 کورد زقر له‌تیزه له خاکتیکی بان و به‌رین له به‌شی خوارووی ریزناوای ناسیا
 دا نیسته‌چینی به‌ که له سهدمی داوژد موه تا نیستا به‌ کورد ستان (واتسه
 واتی کورد مکان) به‌ ناوپانگه . تم ناوه تمنا لایعی ته‌توگرافیکی همه‌یه .
 دیاره نه‌وه پرونه که کورد ستان خاوه‌نی ستووری ده‌ست نیشان کسراو
 نییه ؛ له به‌ر نه‌وه تمو زمانیاری یانه‌ی که پتووندی بان به‌ شوینی جیوگرافی

x- زانستی ته‌توگرافی فرهنگگی مادی گه‌لان هه‌له‌ده‌توگرتی .

و پروبوری کوردستانهوه همیه زور تعزیرین • ولاتی کوردستان دهکوتته
نیوان ۲۴ و ۴۰ پله‌ی پانایی شیطالی و ۲۸ و ۴۸ پله‌ی دیزایی
پژوهه‌لات؛ که بهشی ناومندی شو چوارلاپهک پتیک دپتق • له پاکووری
پژوهه‌لاتی شم خا که دا دمرهای جهزور و کنداوی فارس هه‌لکه‌وتتون • له
پژوهه‌واته بو پژوهه‌لات نئیرکه‌ی هه‌زار کیلومتری دپزه و له پاکووریه
باشور پانایی بهکی له نیوان ۳۰۰ تا ۵۰۰ کیلومتری دایه • پژوهه
(بهوانه) ی شم خا که زیاتر له ۴۵۰ هه‌زار کیلومتری چوارگوشه، واته
نئیرکه‌ی دوو بهرا بهری ولات‌تکانی ههک نینگلیستان و ئالمانی فیدرالسه؛
له نئیرکه‌ی نیوه‌ی دهکوتته سه‌ر تورکیه‌ی نیستا، زیاتر له ۱۵۰ هه‌زار
کیلومتری چوارگوشه دهکوتته سه‌ر نیوان، که‌تر له ۶۵ هه‌زار کیلومتری
چوارگوشه دهکوتته سه‌ر عیراق و ۱۵ هه‌زار کیلومتری چوارگوشه
دهکوتته سه‌ر سوریه، هه‌تند، پکیش له کوردستان له دهره‌ی کوردستان
(له بهشی پژوهه‌واتی تورکیه، له پاکووری پژوهه‌لاتی نیوان، له لوبنان،
له‌فمانستان، پاکستان، کۆباری سوسه‌المستی نمودیو صفقاز و له ئاسیای
ناوه‌راست) دهرین • بهم شیوه‌یه کوردستان له باری جوغرافیایی بهوه له
نیوان چوار دهولتی پژوهه‌لاتی نئیرکه‌ی دا، دایه‌ش کراوه و پراسته‌وخستو
له میدانی زبانی نئوخو و له پتوهندی بهتانی دهره‌ی نیوان دا بهشدار
همیه • بهشی زوری کوردستان له نئیرکه‌ی سنوری باشوری بهکیته سووتتی

(شعو دیوی قفقاز) • شم به سلانه نیشاندهری گرتگی زورتیری کورد بکسان
نهک تمنیا له پژهه لاتی نینک دا، به لکورو له سیاستی جیهانی دا په
په لایم نه خشی کوردستان له میدانی جیهانی دا تمنیا به هملکوتنسی
جوغرافیایی شو دیاری ناکرین • دوو هوی دی پکشر پاس دهکین که زور گرتگی
هیل وهرجی جوغرافیایی سرمایه‌تانی سروشتی کوردستان ولاتیکی زورتیر
شاخاوی به و له هه مو لایم هه به زنجیره چای نهره نی کسوردی و
زنجیره چای زاگروس له دهو پهری غوی جیا دهکرتن هه • بهری هتندیک
له چیاکان به سن چوار هزار متر دهکرت.

نم باره هه کوردستان وک قه لاتی سروشتی ده چن که نفوز سن -
کردنی زور گرانه به تابهتی له زستان دا، که زور چار تووش به پسر و
سهه لایه‌تانی توند دهین • له نیو سرمایه سروشتی بهکانی کوردستان
دا له هه هویان گرتگر نهوت • ده شه نهوتای بهکانی کورکوک (لسه
کوردستانی عراق) زور به ناویانگن • کورکوک له باری بهرهم به ده سهه -
دانی چاله نهوتی بهکانی هه (پینج تا ده هزار تون له شوو و پرتیک دا)
له باری نهوتی که دهره تانی نهوت له هه ریک متر چالی هه لقه سد راو
(۲۲۰۰ تون) ه و هه رها لم باره هه که کهترین خهرجی نهوت دهره تیان
واته (۱/۲ سنت) دی دهوی، له نهوی دووه می ده می ۶۰ دا پله می
بهکی جیهانی به ده سهه هه • ← بزوانه لایه‌ری (۲۲)

سەرچاوه‌ی نهوتی گه‌وره‌ی دیکه له ناوچه‌کانی دیکه‌ی کوردستانی عێراق، ئێران، تورکیه و سووریه دا له‌لێکان لێ وهرده‌گیرێ. له نێزیک خاکی کوردستانیش سەرچاوه‌ی گه‌وره‌ی نهوت هه‌ن. (هه‌ر نه‌وه‌نده به‌سه‌ کسه‌ باسی سەرچاوه‌ی نهوتی (زێری پرش) که ناوچه‌ی کهندای فارس بکسین). خاکی کوردستان زۆر سەرچاوه‌ی دۆله‌مندی دیکشی هه‌یه. بۆ وێنه‌ به‌نرخ‌ترین ئه‌وان سەرچاوه‌ی "کرۆم" له کوردستانی تورکیه دا به‌سه. سەرچاوه‌کانی ئاوی کوردستان توانایه‌کی ئابووری زۆریان هه‌یه و به‌گشتی له‌م ولاته‌ دا ئه‌مکانانی به‌رته‌ی به‌ر بۆ گه‌شه‌کردنی کشت و کال و ناشتنی دارستان و له‌ باری له‌وهرگی باش و پان و به‌رینه‌وه‌ بۆ گه‌شه‌کردنی تازه‌لداری له‌ ده‌ست‌دان.

کوردستان زۆریه‌ی نێزیک به‌ ته‌واوی دانیشتوانی کوردستان پێشک ده‌ین. ئاماریکی ورد له‌ ده‌ست‌دا نه‌یه، به‌لام به‌ته‌ی هه‌لسه‌نگه‌نده‌ چۆرا و چۆره‌کان له‌ ناوچه‌ جیاوازه‌کانی کوردستان دا ۷۵٪ تا ۹۰٪ی دانیشتوانی کوردستان کوردن. ته‌مڕۆ نێزیکه‌ی ۲۰ مایۆن کورد هه‌یه، که زهاتره‌ له‌ ۸۵ له‌ سه‌دی له‌ کوردستان ده‌ین تا به‌ ته‌ی حیسابیه‌کی ساشاوه‌ی لایه‌ری (۲۲) x ... هه‌ر له‌ واته‌دا نرخه‌ی دهره‌تانی نهوت له‌ ته‌مڕیکه‌دا ۱۴۱ سنت، له‌ وێزۆئیه‌دا ۶۲ سنت، له‌ کویت ۹۸ سنت و له‌ عه‌ره‌ستانی سه‌عوودی ۹۵ سنت به‌وو.

سهری بی ۴۷٪ی کورد هکان له تورکیه، ۲۱٪ له ئیران، ۱۶٪ له عیراق
۳/۵٪ له سوریه، ۱٪ له بهکیته سووتی و ۱/۵٪ ی دیکه لسه
ولتان دهرین • (ژماره ی کورد هکان له تورکیه به ۹/۴ میلیون کس، لسه
ئیران ۱/۲ میلیون، له عیراق ۲/۲ میلیون، له سوریه ۷۰۰ ههزار کس
وله بهکیته سووتی ۲۰۰ ههزار و جهگانی دیکه ۳۰۰ ههزار کس
دادنن) •

لهم ژمارانه دوو نهجامی گرنه دست دهکمون • بهکم که کورد هکان
له حالی حازر دا، گهرتین نهتهوه بهکن که له مانی نهتهوه یی خوستان
بی بهشن • (دیاره بهجه له کورد هکانی بهکیته سووتی) • دووهم لسه
هر کام له ولاتانی پژهه لاتی نهریک دا که کورد ستانان دا بهتر کردوه
کورد هکان به که مایته نهتهوه یی گهره به عیجاب دین • (له تورکیه ۲۲/۸
له سعد، له ئیران ۱۶ له سعد، له عیراق ۲۴ له سعد و له سوریه ۱۱ لسه
سعدی ههوه ژماره ی دانیهشتوان بهک دینن) نهستا به له بهرچا و گرتنی لهوه
نا ماراتنی له ههلسهنگیران، تهواوی گرنکی بهسه له ی کورد د مرد دهکوتی • به
باری ههزه می بهوه، زۆره ی کورد هکان موسولمانی سوننن و چوار مانی شهوانیش
شیمهن (ههوه لایه نهکانی شیمه، واته په بازهکانی "علی الهی" به
"نه هلی حق" که له تورکیه بهمان دهگوتی علوی) • نهیز بهکی ۲۰۰ ههزار
کورد مسسیدی "بهزیدیم" ن • بهزیدیم حاوهنی فخرهنگی تابهتسی

خوهرتی که له کسلاام و وینه‌کاشی کۆنی رۆژه‌لات هه‌یند ێک شتی وەرگرتوووه .
به هه‌ی باوه‌ری هه‌یند ێک له رۆژه‌لات ناسانی به ناوانکه ، به‌زید هه‌یند
هه‌زه‌یی زۆر کۆنی کورد هه‌ناه ، که له زهر شوینگاری ئیسلام دا هه‌یند ێک
نال و گۆپی به سهر دا هه‌اتوووه . به‌لام ئه‌وه‌زگاری به هه‌زه‌یی به‌کاشی ئیسلام
په‌شی قوولی له ئیو کۆه‌لانی خه‌لکی کورد دا ، دا نه‌کوتا . هه‌سه‌له‌یه‌کی
تورکی ده‌لێ : " له نه‌هه‌شت کافر کورد پهر موسولمانه " ، به‌ زاهیر هه‌ر بۆیه
له کوردستان دا راپه‌ل و ده‌ی بێ باوه‌رانی هه‌زه‌یی ، ده‌سته و تاقه‌سی
د مروشی ، به‌ به‌رو باوه‌ری ئیسلامی شووتۆد یه‌کی ، هه‌م له راپه‌ردوو دا و هه‌م
له سهر ده‌ی ئیبه‌ دا به‌ شیره‌یه‌کی به‌ر لاد و پارته‌زان و نه‌خه‌شتیکی ده‌یاری-
کراویان له نه‌انی هه‌زه‌یی ، کۆه‌لایه‌ی و فهره‌نگی کورد هه‌کان دا هه‌بووه .
کورد هه‌کان دا نه‌هه‌شتووێ هه‌و و لاتانه‌ن که په‌وه‌ندی به‌کاشی سهرما یه‌داری به‌رو
گه‌شه‌کردن و پاشماوه‌ی زۆر به‌ هه‌یری په‌وه‌ندی به‌ کۆه‌لایه‌تی به‌کاشی
فیه‌ود الیوم و نه‌هه‌شت پهر فیه‌ود الیوم به‌ سهرمان دا خا که . له‌م و لاتانه
دا له گه‌ل شه‌وی کورد هه‌کان له باری ناسنی گه‌شه‌کردنی کۆه‌لایه‌تی ،
ئاپووری و فهره‌نگی گه‌لێک و په‌شکه‌وتوون ، به‌لام به‌ به‌راورد کردنی له گه‌ل
ئاوه‌هه‌کانی تورکشه‌ین ، فارس شه‌ین و عه‌ره‌به‌شه‌ین ، ئاوه‌هه‌ کورد شه‌ینه -
کان له ناسنی نزم‌تری گه‌شه‌کردنی ئاپووری ، په‌وه‌ندی به‌کاشی کۆه‌لایه‌تی
و فهره‌نگی دان . هه‌م هه‌سه‌له‌یه‌ هه‌ی ئیرویی و سیاسی هه‌یه .

هۆنانی که پشیمان له ههمل وهرجی زۆر نالهباری پێشکەوتنی کۆمەڵایەتیی،
ئابووری و فەرھەنگی دا هەمە ئەک بە سەر گەڵێکی بێ بەش لە ماڵی داری -
کردنی چارەنووسی خۆی، له راپردوو دا سەپتێزان و ئیستاش دەسپێتێر
بەم جۆرە دەبێ بزانی که کۆمەڵی کورد ماری دا، تا ئیستاش پاشاوە -
کانی پتوێندی یەکانی هۆز و تەرەکان هەر پارێزان، له راپسردوی زۆر
نێزیک دا تێزوی کورد له پوانگی پێکھاتی کۆمەڵایەتی یەو (واتە
دایەر کردنی عواری گەل و هۆز و یەکلگرتنی هۆزایەتی) بە تاپیستی له
کوردستانی ئێران و عێراق دا، بەرچا و دەرکوی و هێندیک له پتوێندی -
یەکانی نێزای عەشیرەتی هاتوێ نێر یەستی فێتوودا ئێش و بە عام لێ
پێگای پێرانی هۆزەکانەو له سەر دەسەڵاتی ئابووری و سیاسیی
فێتوودا ئەکان شوێن دادەنێ، له گەل ئومەر له سەردەمی ئیستاش دا
پێکھاتی کۆمەڵی کورد، بە تاپیستی له کوردستانی تورکیە دا، لێ
پێشکەوتنێکی ناپێک و پێک دا بە شێوەیەکی بەرچا و ئال و گۆپی بە سەر دا
هاتوێ، گەشکردنی سەرماوەداری (بەتاپیستی له کوردستانی تورکیە دا)
دەبێتە هۆی تێک پووچانی داوود مەزگای فێتوودا له کورد مەکان و سەرھەڵدانی
خاوەن مەکانی ئەرۆکە ئابووری خۆیان له چوارچۆیی نێزای سەرماوە -
داری دا هیدایەت دەکەن و هەرەھا دەبێتە هۆی ئەرۆکی که بێ سەرھەڵدانی
نیشتانی له بازگانی و پاشان له سەنعت دا، پێک بێت و تۆزەکانی

نیونجی وکادرمهانی پیرولیتاریای کورد دروست کهن . گهشهکردنی
 شارنشینی ، بونی ئاروپهشی وهرزی له ناوچهکانی دور له گوند و جینگانای
 کۆچمیری کردن ، کۆچکردنی هیزی کرتاری کورد (به نایبیتی له تورکیهوه)
 بۆ ولاتی " بازارپی هاوبهر " به خیرایی پنهوندی بهکانی هۆزایبیتی و
 بناغسهی ئابوری شو ، واته نازه لاری کۆچمیری له نیو دایه .

شم پیرۆسهیه که به شیوهیکی بهرچا و له حالی گهشهکردن دایه ،
 له هههوهوان زیاتر له کورد ستانی تورکیه له گۆرپی دایه و رده و رده ناوچه -
 کانی دیکهی " ولاتی کورد هکان " بهر ده گرتیهوه . کۆهلی ئیستای کوردی
 له باری پنهوندی به کۆهلهکانی بهمانهوه ، له قۆناغیکی بهرز دا نییه . لایهن
 فکری ، سیاسی کۆنه پهرستانی پێشزد هوانی سهراهه داری و شوینی هوانی
 شو ، ههروا له لایهنه جۆره جۆرهکانی بهمانی کۆهلهانی خهلی کورد دا
 دهیندری . تا کاتیگ که شیوه کۆنهکانی ئابوری بهناو (فیشۆد الهزمسی
 کۆچمیری) تیک نه پوهن و سهراهه داری له حالی گهشهکردن دا به
 شیوهیکی بهرچا و نه پته هوی پیک هینانی هیزهکانی بهرهم هینهر ،
 کورد هکان دهین تهواوی باری قورسی ئابوری ئیستای نهشتانه که بهمان
 که له حالی گواستهوه دایه ، بکهنن . تیک پوهنانی نازه لاری بهرساوی
 کۆن که بناغهی ئابوری هۆزهکانی کوردی پیک ده هینا و گهشهکردنی
 بهرهمی کشت و کالی چالاک له نازه لاری دا نه پته هوی پیک هینانسی

داری پرهمه‌هێنان له زهوی • نزی پلهی گه‌شهی سه‌نعت له کورد ستان
دا بۆته هۆی نهوه که شۆنهی کارکردن بۆ نهوه که سانه له زهوی به‌کانهان چووی
بوونهوه زۆر کم بێ، کرێکارانی کورد بۆ به‌یداردنی کار ده‌چنه ناوه‌ندگانی
سه‌نعتی وڵاته‌گانی جێگای دانیهشتنی خۆیان و هم‌وه‌ها وڵاته‌گانه‌سی
ده‌مره‌به‌له‌وێش به‌ له‌به‌رچا و گرتنی ناستی نزی فێرکردن و به‌ره‌هه‌نه‌ستان،
که‌تر به‌ داری خاوه‌ن پسه‌وێری، مه‌وه‌ خه‌ریکن و به‌ تابه‌هتی زۆر ده‌چه‌وه‌سته‌یه‌وه‌ •
وه‌زی نۆه‌ له‌ به‌تر تابه‌ویری زه‌مه‌ته‌نیه‌شانی کورد زۆر له‌ وه‌زه‌سه‌سی
کرێکارانی کشت و کالی و گه‌سه‌یه‌کانی تۆرک و عه‌ره‌ب و فارس خه‌راپه‌شهره‌ •
نا‌ه‌اره‌گانی خواره‌به‌ نه‌مه‌سه‌له‌به‌ رووبه‌ ده‌کاته‌وه‌ • دا‌هاتی سه‌رانه‌ له‌سه
کورد ستانی ئه‌يران له‌ سالی ۱۹۷۵ داره‌ تیکرای ۱۵۰ دۆلار له‌سه
به‌ره‌به‌ر ۱۳۴۰ دۆلار له‌ ئه‌يران دا به‌ گه‌شینی به‌سه‌وه‌ • ناوچه‌ کورد نه‌شینه‌ -
گانی عه‌یراق که‌تر له‌ سه‌دی ده‌ی نه‌وه‌ زه‌خه‌یرانه‌ی نه‌ه‌یه‌ بۆ به‌هه‌شکه‌وتنه‌سی وڵات
له‌ نه‌زه‌ر گه‌یراون وه‌ر ده‌گه‌رن، له‌ سه‌دی نه‌چا که‌ له‌ ئه‌قی به‌نه‌مه‌شی ته‌نها چوار
که‌ له‌ی بۆ ناوچه‌ کورده‌شینه‌گان له‌ نه‌زه‌ر گه‌یراوه‌، نه‌گه‌رچی که‌ره‌سه‌ی خه‌ساو
(بۆ وینه‌ بۆ ئامه‌ن تونده‌ نه‌وه‌ - پا‌ به‌سی نه‌وتیه‌ش نه‌که‌مین) نه‌وه‌ ناوچه‌یه‌سه
زۆره‌ • له‌ کورد ستانی تۆرکه‌به‌ دا له‌ سالی ۱۹۷۰ بۆ هه‌ز ۱۰۰۰۰ کمه‌س
به‌ک د و ئه‌تۆر هه‌مه‌وه‌ که‌ نه‌مه‌ به‌هه‌ بۆ ناوچه‌گانی ده‌پله‌ی تۆرکه‌به‌ ۲۰۴ که‌سه‌ •
له‌ کورد ستانی ئه‌يران دا هه‌ینه‌د یه‌ک ناوچه‌ هه‌من که‌ دانیه‌شتوانی سه‌ه‌وان

۲۰۰۰ کسه، به لام بهک د وکتوریشی تی دا نویه. زیاتر له په نجا لسه
 سدی هموو خیزانغان له کورد ستانی ئیران له یهک ژورر دا به سسر
 د مین. زیاتر له ۸۰ له سدی خانوهگان له قوریا له چالی سردا پوئراو
 دروست کسراون. دانیشتوانی کورد ستانی ئیران و عیراق پسه
 بهراورد کردن له گال دانیشتوانی ناوچه پیشکوتووهمکانی دیکه ی ئسو دور
 ولاته، بهشتیکی زور که شیمان له "دولارهمکانی نعت" بهر ده کهوی، که
 له دهههکانی ئعم د وایی وانه دا به هوی چورونه سیری ترخی نعت زور
 زیاد ی کرد ووه. بهم شیوه ناوچه کورد نشینهکانی تورکیه، ئیران و ولاته
 ههرهیی بهگان بهو گه شه کرد نه کهه ی که تک تنیا به نویسهت ولاته
 سمنعتی بهگانوه، به لکوو به بهراورد کردن له گال دمو لته تازه تانسی
 پروژه لاتی نهنیشتر که بو خویان د وانه وتوون، د ایمان به د واکه وتوو
 دا د هنرین.

ئهنجای تالانی سمدان سالعی کورد هگان له لایهن دهسته و تاقم
 و چینه دهبه لات دارهمکانی ئهو دمو لته تانعی کورد ستانیان له نیسو دا
 د ابشر کراوه. گالی کورد هم له لایهن دارود هستی دمه لاتتسداری
 دمو لته تانعی پروژه لاتی نهنیک و هم له لایهن دمو لته تانعی ئهنه پالیستی
 بهره که ماوه یکنی دور و د نهنه راستهوخو و ناراستهوخو کورد ستانیان لسه
 زیر رکیت دایه، تالان د هکریت و ده چوستهوه (به تاییهتی کورد ستانی)

عراق که بمابوسی ۲۰ سال له زنده سلاتی نینگلستان دا پرو) .
بیشک شم وزنه زور کوسه گوره و د زواری له سر پتی پیشکوتسی
نیشتمانی گلی کورد دا داناوه . له لایحه دیکشموه هیزه کونمهرسته -
ثانی نیوخو و دمرهوه هموو کاتیک له دواکوتوی کورد مکان له میدانی
پیشکوتسی کونه لایحه - نابوری و ضررمنگی اوهک ناکوی له نوزان هسوزه
کورد مکان و نهزانی و نهخوتند هواری) به قازانچی ثامانچه گانی مسادی
خویان که لکیان و مرگرتوه . شم شتانه مسله ی کورد یان کرد و نه ناگوتترین
و پرگروگرتترین مسله گانی نیشتمانی ناوچی یزده لاتی نیشک .
کورد مکان یزگار حوازاتیکی به د هوان ، سرانسر ی تیوری کسورد
پیمتی له پاپهرنی نازاد یخوازانه له سری تالانی بیگانه . ثمنجانی شای
سرکه وتوی شم پاپهرنه له پاپردوو دا له گول د سلاتی حکومتسی
به هیتری نیشتمانی و حکومته جیا جیا گانی نیشتمانی که به شیوه یکی دایمی
خاکی کورد مکانیان لیک دا پروه ، هلد س نکتیرتی .

له سجدی نژده هم دا به دوا ی پروخانی نیشتمانی عوسمانسی
و نیشتمانی پاشایتی دا که کورد مکانیان له سرمتای سجدی شازده هم
دا دا پمش کرد ، جوولانهوی یزگار حوازتی کورد به شیوه یکی بهرچا و پسان
و پهرن پرو و گمشدی کرد . شم جوولانهوی به نواوی معنی گویا سسه
جوولانهویکی تسیل که ثامانچی سره کی شو پیک هیتانی بهک د دولتسی

کوردی هوو، به‌لام له سهر پئی و مدی هاتنی و سستی نه‌تسه‌می گه‌لی کورد دا
زور کوسپی چید دی سهریان هه‌لدا • که گرنگه‌نی شهوان ده‌ست تسی -
و مردانی پۆز له دوا ی پۆز زهاری ده‌وله‌تگانی چه‌سینه‌ر هوو، که هه‌ولیان
ده‌دا به‌که‌لک و مرگرتن له لاوازی، تورکیه‌ی عوسمانی و ئهران ده‌ست به‌سهر
قسازانچه‌گانی ئاپووری و ئیستراتیژیکی شهوان دا بگرن • له به‌ر شه‌ره
هه‌ولیان ده‌دا تا بیه‌تسه‌ندی جاسوسی و ئیهم‌پالیه‌تی پد من به‌سه
چووله‌تسه‌گانی گه‌لی کورد و هه‌روه‌ها به‌که‌پنی پینه‌رانی هه‌شیره‌تسی و
هه‌زه‌می و هی دینه‌شم چووله‌تسه‌وانه له به‌را به‌ر په‌تر دا راگرن و له‌سه
پتباری شه‌لی خوقیان لایان ده‌ست • له شه‌نبانی شه‌م ده‌ست ئی و مردانانه
دا نه‌ک ته‌نیا کورد گه‌لی شه‌ه‌راته‌ری شه‌گانی و ئهران له خه‌باته‌سی
پزگاره‌خوازانه‌ی خوقیان له پزگاری دا شه‌جانه‌کی پاشیان و مرنه‌کرت،
به‌لکوو به‌په‌چه‌وانه له زور باره‌شه‌وه ته‌نانه‌ت و مره‌بان د زوارتر هوو • پاشه
شه‌ری جه‌هانی به‌کهم، لیک‌جه‌یه‌وه‌وه‌می گه‌لی کورد له سهر پک زه‌سه‌ادی
کرد، شه‌و کوردانه‌ی که له پش‌تر دا له شه‌ر ده‌سه‌لاتی عوسمانی هه‌رمه‌سی
دا هوون، ئه‌سته‌نا له عه‌راق و سوره‌وه و ده‌مرگه‌وشن • ده‌سه‌تی به‌کهم که‌وتسه
زور پدنی شه‌سته‌ماری شه‌نگه‌ستان و تاقی دووه‌شم له شه‌ر ده‌سه‌لاته‌سی
شه‌سته‌ماری فه‌راتسه‌ دا هوو • ده‌سه‌لاتی راسته‌خووی ئیهم‌پالیه‌زم له‌سه
کوردستان، هه‌ینه‌د لیک کوسپی تازه‌ی هه‌ینه‌د سهر پزگاری چاره‌سهر کرد تسی

مسئله یورد *

له لایحه ی دیسه بهرز پونهوهی جوولانهوهانی شوقشگیرانه له تهواری دنیا دا، پاشر نوکتوتوسر، گهیشتی د مورانی قهبران و لیکبلا و وونسی سیستمی ئیستعماری ئیهرپالیزم، پروانگی تازهی له بهرامهر گهلی کسورد دا کرد هوه و بو چاره نووسی گهلی کورد گرنگی یهکی زقر دیاری کهری هه بو؛ ههرچهند ئیهرپالیزم بو نواندن چالاک له هیدانی پزوهه لاتی نینسک دا گهروگرتنیکیشی پیک ههنا بو.

تاقی کرد هوهی یه لایحه سووتی له چاره سهرکردنی مسئله ی نهمهوهیسی دا، بو وینه پیک ههناانی هه بو ئیهدانا تیک بو گه شهردنی سه ره خسوقی کورد هانی یه لایحه سووتی که زقر بهمان له کوزاری شه دیوی هفتساز دهرن بوو به هوهکی گه ره بو خهباتی کورد هکان.

له سالمانی ۴۰- ۱۹۲۰ دا کورد هکان له تورکیه، ئیتران و عیراق له دزی دهسه لاتی ئیهرپالیزم و سیاستی شوقنوستی حکومه تکانی ولاتانی پزوهه لاتی نینسک سهبارت به چاره سهرکردنی مسئله ی کورد، دهستیسان دایه زقر پاره پهنی به ههیز، که هیچ سهرکه و تنیکیان به دهست نه ههنا. تعنا هت له یه کیک لهو ولاتانه دا نه مان توانس مافی قانونی زقر پچه سوک و سهرمتایی خوشیان به دهست بیهن. بی ههیزی شه پاره پهنانه له پاری نوزای... سیاسی هوه به هوهی وشکی بهرویا وهری دواکه وتوی کووه لایحه نیسی

له نۆ کۆمهانی کورد مواری دا و ههره ها وهزی نالهاری نیونهوهی
بۆ کورد مکهوه بوو.

لهو سرد همانه زیاتر به ناوی سرد هه گواستنهوهی جوولانهوهی
نهوهی کورد بۆ قوناخی تازه باسد هکرت. لهو نۆبه دا خهبات به ههوه
به لکه و ده لاله کانی شو پتووستی بهی نشان دا، که دهی شیوه و
پیره مانی شوژدی. عه شهرتی خهبات وه لا بهی و پتکه راری خه لکی
و سیاسی کار بگر بۆ به پتین که بتوانن گهلی کورد به دوا ی خویسان
دا راگهژن. دهره کانی سرد ههی نتوان دوو شهری جیهانی بۆ گه لکی
کورد، له قاتی بهرز بوونهوهی خهباتی بزگار به خوازانه له کۆتایی و دوا ی شهری
جیهانی دوو هه م دا، به قازانج شواری بوو.

نال و گۆر مانی جیهانی. هه زوویر که له پاش شهری جیهانی دوو هه م
پهویان دا، مژدهی گه شتی قوناخی تازهی جوولانهوهی نهوهی کوردی
راگهژاند. ده هکرت هه م جوولانهوهی له باری هه زه کانی هاندەر و پتبهی
که و پهوشتی خهباتی بهوه به جوولانهوهی شویشگرتی دیموکراتیک دا بهی
هه رچهند له هیدانی خهباتی جیهانی دا تا رادهی بمرچا و جیهان
و توژی بهریلوی هه زه کانی لۆک کۆ د مکهوه، خهباتی کورد هکان
وه دی هه نانی مافی دیا ری کردنی چاره نووسی نهوهی له سه ر پایسهی
دیموکراتیک به ره یکی پان و بهرین پتک دهنی، چونکه له خهباته دا له

ھمویان زرتتر ہاند مرھکانی کوئہ لایستی کہ رہنگد مرھوی قازانجیسی
چینایستی کوئہ لانی خلیکی زحمہتکیشن، کرنگیان ھمیہ •

لہ شیران پتھری جوولانھوی کورد کہ دست بہ جن پشاش شعری
جیہانی دوھم پتک ہات، بہ عودی حیزی دیوکراتی کوردستان بوو
کہ لہ راستی دا عواوی ھیزہکانی نیشتانپرووی کوئہلی کوردی کہ لہ
پتیاوی دیاری کردنی چارنھوسو حیوان دا خعباتیان دھکرد، کو کردھوی
باشان ھمر لہ زرتتر پتکی ثوتو دا لہ عتراق و تورکیشر حیزی ناوا پتک
ھاتن • حیزی دیوکراتی کوردستان شیران و عتراق نیشتیکی پتکختی
کرنگیان لہ بہرزوونھوی جوولانھوی کورد لہ شیران لہ پاشر شمر و
جوولانھوی نھوی کورد مکان لہ عتراق لہ دھمی شپست و نھوی پتکی
دھمی حفتا دا بہ پتوہ دھرد •

کوردستانی شیران و عتراق ھیدانی شپست خعباتی نھوی گھلی
کورد بہ دتھزی نھوی دھرانی پاشر شمر بہ سرھو کایستی پتھری ناسراو
"ھلا مستھفا پارزانی" سرھوکی حیزی دیوکراتی کوردستانی عتراق
"تا تاوھراستی دھمی حفتا" بوو • "ھلا مستھفا" ھرچھند نا کوئی
دھرونی حوی ھوو، بہ پتک لہ پتھرانی گھری جوولانھوی نھوی
کورد لہ سعدی بہستھم دا بہ حیساب دی •

ھولسنگاندنی خعباتی لہ خویوردوانھی گھلی کورد لہ پتیاوی مانی

نعمت‌ومیی کوردی له ولات داخستبووه ژیر فشار و له تهلیماتی ره‌سی دا کورد هه‌انی به فارسێک دا ده‌نا که بۆ ماوه‌یه‌کی کاتی را برد ووی نعمت‌ومیی خقیان له دست داوه . په‌لام ئهم جوولانه‌وه‌یه له داتیک دا سه‌رکسوت ده‌مرا که هاوکات جوولانه‌وه‌یی کورد هه‌ولی ده‌دا به نهره‌یه‌کی ئاشکسرا له عێراقی دراوسێ دا به نامانجه مادی به‌هانی خۆی بگا . شوێرشیی ئیسلامی و ماوه‌یه‌کی کورت دوا‌ی ئهو شه‌ری ئێران و عێراق دوو سه‌اره هه‌سه‌لی کورد له ئێرانجان توند و تیز تر ده‌وه . ئیستا به‌ ته‌واوی پوونه کسه پێویستی چاره‌سه‌رکردنی هه‌سه‌لی نعمت‌ومیی و بۆ وینه هه‌سه‌لی کورد لسه ئێران دا به‌ ته‌واوی توند و تیزی هه‌وه خۆی ده‌نوێتین .

له عێراق جوولانه‌وه‌یی نعمت‌ومیی کورد به‌ به‌ریلاته‌ین راده‌ی خه‌وێی دا تهن پهری کرد . له ساڵی (۱۹۶۱) هه‌وه له کوردستان عێراق جوولانه‌وه (له گه‌ل هه‌ندیک راپه‌ستان) پڕوی دا که هه‌یه‌هه‌گانی ده‌وله‌تیه‌ر نه‌یه‌ان توانی سه‌رکوتی کهن . ئهم جوولانه‌وه‌یه ته‌نیا کاتیگ پسا ، که پێهه‌ری ته‌ساره له به‌فندا له ساڵی ۱۹۶۸ دا به‌ ده‌سه‌لات گه‌یه‌شت و پڕوی له سازانه‌یی جیدی دی کرد . قانونی ته‌ساسی ۱۱ ی نازاری ساڵی ۱۹۷۴ ی عێراقی که له‌و دا مانی خودبوختاری خاکی بۆ کورد هه‌ان به‌ ره‌سه‌مه‌ت نا سه‌راوه ، گرنگی به‌کی ته‌زوی هه‌یه . (هه‌رچه‌ند ئهم قانونه‌ ته‌واوی وسته‌ قانونی - به‌هانی کورد هه‌ان به‌ تابه‌تی له هه‌سه‌لی خاک دا ناگرته‌وه) ئهم

په واده لایمېنې نیشان د ودا نه به ههنگا وه لگرتن له ودا نه نېزېک پوونهوه
 له چاره سرکردنی مسئله کې کورنۍ نېکانې په ودا د وکره .
 گهلی بیست مه لېونې کورنې له هه ووه به شته نانی کورنستان به هه ووه
 ماغه نانی خوږی هه چنده له سهرتاوه مانی سهرتاوی ، د وگات و به خاتری
 مانی د پیاری کورنې چاره نووس که نیوه وونی ته سلی ته و له هه له ووه رجسی
 ته ستا دا خود موختاری نه ووهی په خبات د وگا . هم خباته زور
 خباتېکی د وور و د زور و د زواره که له پرې ووی گه پشته به نا مانجه کسان
 دا ، د ورنانی گهلی کورنې زور نووسی جید دی مان پیک هیناوه ، به لام زور
 نیشانی هیوا دروستکر بژ پهنی با شتر پوونی هم ووهه د زواره کیسه
 کورنې مان ته ودا د مزین همن ، که هه چې زورتر و خیرتر گهسه د وکمن
 و پلا و د پنهوه .

له چند مقاله له زانایانې شوروی "بلا و کراوی پوزانسی
 پوځی نهران (۱۹۸۶)" له کوفاری "ناسیا و لغز قسای
 ته پوځی" ژماره ۱۲ ماتی ۱۹۸۳ وهرگیراوه .

د ولس پلوش

پاشه ————— اووی

” شی درد نه‌وی فوسلی په کم له نامانجه گشتی به کان “

(بهرناهی حزبی د ډیموکراتی ټورډ ستانی ټیران)

گوتان ټیران له سردهی دسه لاتداری بهتی چه بهر زاشا دا بهه

ته‌واوی ، نالقه‌هک له سیستمی سرما به‌داری جیهانی پوو . قهیرانه کانسې

نه‌وسپسته راستمورخو ناسه‌واری خوئی خسته سر شو پټیزه و بهرمو هه‌آد -

تیری نه‌مانی برد . هیزوه‌ها گوتان به‌سراوهی بهو نیزاموه له پاری سیاسی

و نابوری و نیزامی و فهره‌مکنی بهوه خوئی دهنواند .

پو ټه‌وی نیزامی به‌سراوه به سیستمی جیهانی سرما به‌داری پتوانسئ

شمرکی خوئی که به‌چن گه‌باندنی وستگانو شیمپه‌پالیزه به باشی به‌پټوه

به‌ری ناچاره د مزگامکی سرکوتگر پټک پټول ، ناقصه سیاسی به‌مکانسې

موخالیفی خوئی له نټو به‌ری ، نازادی به ډیموکراتی به‌کان پټ شول بکسا .

د دست و قه‌لم بشکلنئ و نه‌وی که به پټچه‌وانه‌ی قازانبی شیمپه‌پالیسته -

دان به‌چور ټپه‌وه له زهر فشاری ماشینی سرکوتگری دا پټئ .

پټیزه پټشوو پو دا به‌زاندنی نیزامیلی نه‌وتو هه‌وو حزب و پټ‌خراوه

سیاسی به‌سه موخالیفگانئ به‌چچک دا . به ناشکرا رای گه‌باند که هیچ

حیزب و سازمانکی سیاسی جیا له حزبی ده‌ولتی ” رستاخیز ” مافسې

کار و ټیکوژشانی سیاسي بیان نویی، هټیزه د ژي نومېرپالیسته‌کان که بیسه شیوه‌یېنی سرورتنی لسه زیر ناوی چهپ دا کو د مېنوه له نیو چوون .
ټهو هټیزه بچورکانعی که جا رویار به نه‌هټینی وه‌کوو خونچه‌هکی سریک‌کھوتوو
له باخ سمریان هه‌لد‌ه‌دا ، د مېوون به پټخوستی گوره نؤکران یسا
ده‌کوتته رایه‌لی سازمانی نه‌منییت .

سیاستی سرکوتکی د نئو ټه‌ه‌وه‌کان له ټیران دا ټهرکی گرینگسی
نیزای د سه‌لات‌داری پټشوو پوو د ټیستار ټهو سیاسته همر به‌رد هواسه .
پو ټه‌وی پټشی پهره‌گرتنی هه‌ستی ټه‌ه‌وه‌ی گه‌لانی ټیران پکرین حیزسی
د اتا‌ش‌راوی "پان ایرانیست" له لایم سازمانی نه‌منییه‌توه له سسر
ټیو ټولوزی "نظم ابدی شاهنشاهی ایران" و "ناسیونالیزم شپست"
د اه‌زرا و له نیو ټه‌ه‌وه‌کانی ټیرانی دا ده‌ستی به ټیکوژشان کرد و راسته-
و خو ټهو گه‌لانه‌یان خسته زیر چاوه‌د ټیری ټهو نیزاه سره‌پویه .

له ساله‌کانی ناخوری پټش‌شورپش‌دا نیزای سره‌پوه به ناشکسرا و
بی‌پهره‌ رای گه‌پاند که همرکس ټه‌نداه‌تی حیزسی ده‌ولتی "رستاخیز
ایران" ټه‌بوجل نکا د مین ټیران به‌مین ټیټی .

ولانی به‌سراوه به نومېرپالیزه‌توه ناچاره نه‌خشه و پیلانه‌دانی
شېه‌پالیزم پو تالان‌کردن و له ټه‌و‌بردنی سروروت و سامانی ټهو ولاتسه
چی به‌چین پکا ، دام و د‌ه‌زگی د سه‌لات‌داری پش‌پو ټهو ټهرکه پټووستسه ،

نیزای پارتهری مؤنوقولمکان نیازی به پهره پیدانی بهشی "خدمات بی
 دولتتی همه . بهشی "خدمات" له پهرهم هینان دا نه خشتیکی نیسه ،
 تنیا بهشی به سرفشی به و بز پاراستنی نهو نیزاه به کار دئی که پتکی هیناوه .
 بهشتیکی زور له داهاقی نهوت بز راگرتشی بهشی خدمات خهرج ده کسری .
 نهوی که سهارت به پتزیس پتشیو گوتمان بین هم لا و نهولا بز پتزیسی
 به جمهوری نیسلا پیش راست دیتوه .

چهند بهرا بهرکردنی هیزه سرکوتکره کانی پتزیم و ساوامسا و دام
 و دمرگی تایبیتی و دانی جیره و مواجب به هموو ناخوند مکسان و
 دامه زانندی حوزهی بهنا و عیلمیه و بونهادی شهید و دمیان و سهدان
 شوقل بز لاینگرانی پتزیسی به جمهوری نیسلا ، نه تنیا له بهرهم -
 هینان دا (تولید) نه خشتیکی نیسه ، به لکرو بهشتیکی زوری داهاقیسی
 ولاتکه ده چپته گرووی به لاکانهوه .

له نیزای پاشاییتی و به جمهوری نیسلاسی دا حاکمیهیتی قانسوون
 و بهرورای خهک مانایکی نیسه . هرکام به جورک و به پش پوچوونیک
 نهو به سلمیه شی ده کتوره . به چلیسی (شورا - سنا - شورا
 نیسلاسی) نهنجوهنی ویلایتی و نهیالیتی (قانووش دامه زانندی
 په سند تراو بوو به دم تحت دامه زان) تنیا بز چاره سستی خه لگسه .
 بهرمانی شا و شازن و خزم و کسه کانیان ، فتوای نایهتوقلاکانی و ک...

خوبەينى ، مونتەزىرى و شىمام چومەنگان نەفسى قانۇنە • بە ئورتى لىسو
 نىزا بە سەررۇپانەدا كە بۇ پاراستنى پتوۋەندى بە سىراۋىنى پىك ھاتىۋون
 قانۇن نەۋە بە كە ئىمپىرىيالىستەكان بۇ قازانچى خۇيان پتوۋستىئانە • پىۋ
 نىزا بە سىراۋە بە ئىمپىرىيالىزمەۋ جىا لە حاكىمىيەتى سەررۇپانەنى دىكە
 چاۋوپىران ناكىرى ، ئەۋ حاكىمىيەتتە بۇ پاراستنى خۇي و سىراۋە پىسەدارى
 بە سىراۋە دىرئەۋى نىزانى پتوۋەندى بە لە نۆۋىردىنى دىمۇكراس و ئازادى -
 پەۋە ھەمە •

ئىمپىرىيالىستەكان بۇ پاراستنى بە سىراۋىنى ۋلات بە خۇيانەۋە ھەۋل
 دەدەن بە ھۇي فەرمانپەرەكانى خۇيانەۋە تەۋاۋى دەسەلات بە دەستەۋە
 پىگىن ، بۇ ئەۋ مەبەستە تىق دەكۆشەن كە ئىرەتتەراتە ھىزى سەركوتىگىرى ۋلات
 پىخەنە ئىرەتتە ۋ دەسەلاتى خۇيان • بە دانى ئاموزۇشى نىزامىسى و
 كەرەسى شەپ پتوۋەندى ئىرەتتە بە خۇيانەۋە پتوۋپادەگىن • ۋدانىسى
 بە سىراۋە ئاچار دەكەن كە ھىزى نىزا بە بەھىز پىك پىن ، بۇ ئەۋ مەبەستە
 پىشكى زىر لە داھاتى ۋلات دەكەنە خەرجى ماشىنى سەركوتىگىر واتە
 ئىرەتتە ۋ دام ۋ دەزگانانى • ھەرۋەكۋر گوتمان نىرخان كىردى ئەۋ ھەمەۋ
 سەۋەت و سامانە بۇ كەرەسى شەپ و ھىزى سەركوتىگىر نەتەنبا قازانچىكى
 بۇ ۋلات نىبە ۋ دەۋىرتى لە كارى بەرھەم ھىنان دا (توليدى) ناپىس
 بە ئادۋ دەپتە ئۆسپىتى كەرە لە سەپتىگى دىمۇكراسى و پىشكىسى

زور له نیستیمداد و داهینه‌ری روان به فیرو دهبان .
نیزای سهره‌پوی پاشایه‌ری و نهزای ره‌ری خوه‌ینی بو پاراستنی
قازانجی نیمه‌پالیستکان هر نام به ناوئک شو لهره‌بان به‌جی گماند ووه
نیزای دسه‌لاتاری شا وه‌کوو زاندرمی خلیج هرکی پاراستنی
قازانجی نیمه‌پالیستکانی بن شه‌تد رابوو . بو به‌په‌توبردنی شو
هره له ماوه‌ی نه‌نیک به ۱۰ سال دا ، نه‌نیکه‌ی ۵۰ میلیارد دولا‌ری له
داهاتی نعت بو‌کپنی چک و تهنه‌نی خسته‌گیرفانی نیمه‌پالیستکانه‌وه
لهو نهرتسه و له‌وو باسکی دارده‌نی پنجم بو پاراستنی وه‌ری داسه‌پاو
به سرگه‌لان دا به نیشاره‌ی نیمه‌پالیستکان که‌لکی لئ و مرده‌گیرا .
سعدان که‌لو‌متر له سنوره‌کانی دور له نهران نهرتشی دست‌کسرد و
تالقه‌له گوتی پاشایه‌ری هترشی دهبده سر شه‌تد بگه‌رانی زول‌سار و
نازاد یخوارانی شو ولتسه‌بان بن قه‌لا جه‌ده‌تد .
نهرتشی نهران چ له باری ناموزشی و چ له باری سیمتشی
نیزای پوره و چ له باری که‌رسه‌ی شه‌روه ، مینا‌توبی نهرتشی شه‌ریکه‌با
بوو ، نهمسران و نهرماندهرانی پایمه‌ری نهرتشر و فریوکه‌وانه‌کان به‌گشتی
له فیه‌رگه‌کانی و ده‌ته‌به‌گرتوبه‌کان ناموزشر دهران .
هموو همول و تیکوشانی به‌په‌توبه‌رانی جه‌مه‌وری نیسلا‌مشر له
سردمی پروخانی نیزای پاشایه‌ری دا له پشناوی پاگرتنی نهرتشر و

نیز نامه‌ی دا تهرخان ترا و شاراهه نیمه که "زیرال هایزری" نامه‌ی نامه‌ی
 له کاتی شیک چوونی نیزای پاشایه‌تی دا چون هاته شیران و پوزنال و
 گوپی ووزع و راکرتنی شهرتشر دوری خوی به باشی گیترا . فرماند مرانسی
 شهرتشی دستکردی شیمپریالسته کانشردای تاگاد ارپون له ختسی
 دیاری کراوی شریا به انبان به تواری خویان تسلیمی ناخونده گان کسرد
 و شهوانیشر به بی ریزیشونی دیاری تراو نای تویمان به سر دا پزاندن
 و پاک بوونهوه و به نای شهرتشی شمسلم سر له نوی به گرگ لانی شیران
 دا چوونهوه .

به سراوهی نیزای به شیمپریالسته کانهوه له حالی حازر دا شتیکی
 ناد یار نیمه . زوری شهره‌دانی بنه‌دانی شهرتشر دستسردی
 کارخانه‌دانی شیمپریالستی به به تابه‌تی شو چکانی که له پساری
 تکنیکی یهوه له پاوانی شهوان دایه و تعنیا هیندیک له دولتته کسان
 د متوانن دروستیان بنمن . وه‌نور فرۆکه و تانک و هوشهک و . . . که
 به بی شیزی دولتته کسان ناکری له کارخانه‌گان بگردین . فرۆشیاری شو
 چکانه له هه‌وو بارنکهوه به قازانجی خویان هرارداد مکان شهرا ده‌من
 دیاری کردنی قیمت، پراده‌ی فرۆش، کاتی تحویل و نموی چک دیساری
 ده‌من . به بی هرارداد مکان لپار قبولول ده‌کله به بی شیمپریالستی
 فرۆشیار مافی تحویل یا فرۆشی چک و چۆلپان به دولتته‌تی دیکه نمین .

له پاری فرهنگى بموه، نيزاى به سراوه به شمپيا ليزمويه، همو مافه
 ديموئرانى بمكان له نئود ميا، بو نووسينى كتىب و ناهيلكه و گوئار و پرژانه
 و بلاوئردنهميان دهولت د ميين شجازه پدا، دياره تنيا نمو كه سانسبه
 نمو مافهيان پين دودرى، كه له خستى ديارى ئراوى پتوم دا بنووسين
 نووسر شهونده نازاده كه پتوانى به شان و شكوى نيزام دا ههلباسين
 همويه سا شهمر و هوندرى همرد ميين له خزمهت سياستى نيزام
 سمرپو دا پين

له ولايتى فره گلى وهوو ئيراكلى نهمويه جورا و جورهكان ناتوانن گهشه
 به زمان و كهلهپورى خويان پدهن و خوئندن و نووسين همرد ميين بهسه
 زمانى نهمويه فرمانه ميا پين، چونده پنگدان به پهره گرتى زمان و نهمويه
 كه لانى زهر دست له گال ناوهرى دوى گلى نهمويه پنهانه تاكوئنجين
 بهسزى و خاوون بهرمكانى گه لانى به سراوه مان دودرى كه ولا تهكه مان
 به جين پيلن و راستموخو بچنه زهر دسه لانى نيزاى سمرپو دا پين
 جيهانى بموه يا نمو ولا تهكا كه دهين له خزمهت نيزاى سمرپو دا پين

پتوى جه مهورى ئيسلاى ئيران نمونى زمى نيزاى به سراوه بهسه
 شمپيا ليزمه، له پارى ئابورى بموه نمو نيزاه پنگان سمرپو دا پين گرتوسه
 پتور، مالىيهتى خووسوسى شهسلئكى موقه دسه، نمو بوچورنه به تاجار
 نمو نيزاه دهخاته زهر نفورى نمو ولا تانه كه موقه ولهكان تيبدا خاوون

دسه‌لاتن • هر ئه‌ستا ئه‌و پێژمه وه‌کوو ده‌لالی مۆنق‌وله‌کان که‌سه‌سه‌ی
کارخانه‌کانی وڵاتی سهرمه‌داری پێژمه‌ده‌وه ئیو بازاری به‌ریلای ئیتران ،
و پۆته هۆی وه‌گه‌ر خه‌ستنی کارخانه‌کان •

داهاتی ئه‌وتی ئیتران و به‌ره‌سه‌ی کاری کێژاران و زه‌حه‌تکێشان له
به‌را به‌ر ته‌حویلی که‌سه‌سه‌ی شه‌ر له گه‌رفانی ئه‌مه‌ریکا له‌سه‌کان را ده‌کسری •
په‌نگه له حالی حازر دا پێژمه‌ی جهمه‌وری ئیسلامی وه‌کوو نه‌زاسی پێژمه‌و
هه‌موو وسته‌کانی سهرمه‌داری جیهانی به‌ شێوه‌ی سیستماتیک به‌ پێژمه‌وه
نه‌ما ، به‌لام له گه‌ردمه‌دا هه‌ر کات ئه‌مه‌ریکا له‌سه‌کان به‌ پێژمه‌کان زانیه‌تی
له نه‌زانی و نه‌قامی به‌ پێژمه‌کانی جهمه‌وری ئیسلامی به‌ قازانجی خۆیان
که‌لکیان وه‌رگرتوه • له ماوه‌ی چهند ساڵی را به‌ر دودا پێژمه‌ی جهمه‌وری
ئیسلامی زۆر زیاتر له نه‌زاسی پێژمه‌وه خه‌زاسی به‌ مۆنق‌وله‌کان کرد ووه • هه‌موو
که‌سه‌سه‌ی نه‌زاسی پێژمه‌ی ئاره‌وای کوردستان و شه‌ر له گه‌ل عیراق و
خولقاندنی قه‌یران له خه‌لیج و ئارد ته‌د مه‌وه‌ی "شۆرش" به‌ زه‌ه‌ری چه‌ک
به‌ چهند به‌را به‌ری قه‌یمت له مۆنق‌وله‌کانی کێوه و به‌ گه‌ردمه‌وه زۆر به‌ توندی
ده‌زی به‌ره‌وایه‌ری پێژمه‌وتوو و چه‌پ جوولاه‌تعمه‌ •

هه‌لووتیش پێژمه‌ی خوه‌به‌نی ده‌ریاره‌ی هونه‌ر و زانست ، به‌ ته‌سه‌واری
کوته‌په‌رستانه‌یه ، ئه‌و پێژمه‌ له پێژمه‌ی سهرمه‌ی پێژمه‌ی قه‌یمت‌ه‌وه
ده‌ریانته ئه‌و دیاردمه‌ • به‌ هۆی نه‌زانی و تێنه‌گه‌شتوویی و پێژمه‌وونسی

دوا که نتوانی شو تاقه دزی هونر و زانسته، پرویاری هونر و خولقیته‌ری
گه لاسی تهران له ده‌ری بی سنووری هونر و زانستی جیهانی هه لپراوه و
په‌ره و زه‌لناوتکی گه‌نو کپشراوه .

به کورتی بو به‌ره‌کانی له گه‌ل شه‌په‌لایزم ده‌یی هه‌وو رایهل و ده‌ی
نیزای به‌سراوه به شه‌په‌لایزه‌وه له به‌ر یک هه‌لوشن . وه‌لانی تاقه‌تیک
په‌پور و موری گه‌تیک چاره‌سری هه‌سه‌لی نفوزی شه‌په‌لایزم له نی—
تشره‌دا تا . تشره‌تیک که هه‌وو ناموزشر و کهرسه‌ی خوی و شیشه—
باری له سه‌ر بناخی قارنجی شه‌په‌لایستمان داند رایی چون ده‌توانس
له خزمت گه‌ل دا بی .

شه‌په‌لایزم به‌روالت له تهران دا حوزووری به‌رچاوی نیمه، به‌سه‌لام
شه‌په‌لایزم له نیزای به‌سراوه دا، له تشره‌دا، له ده‌زگی سه‌رکوتگر دا،
و له بنده‌ ناپوری به‌تان دا و به‌گشتی له نیزای پارتیزری حاکمیت
دا ناسواری ده‌بندری . دزایستی له گه‌ل شه‌په‌لایزم چ له باری ناپوری
و چ له به‌اری سیاسی به‌وه راسته‌وخو ده‌یی دز به حاکمیت
دینتوری یا نیزای سه‌ره‌په‌لری، شه‌وه به‌و مانایه‌به که خصبات له پتیناوی
دیموکراسی و په‌ره‌پیدانی حاکمیتی گه‌ل له ناگاه‌ه‌کی وه‌د مرنا—
شه‌په‌لایزم له ولت دایه ده‌یی په‌ره و پتشره‌چین .

گوتان شه‌په‌لایزم بو شه‌وه‌ی بتوانی ولتس به‌سراوه له تهر نفوزی

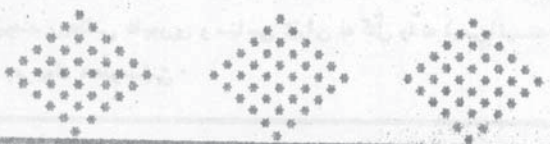
خوی دا راپاگرتی، پتووستی به حاکمیتتی سمرقو همیه • نوآب—وو
د زایهتی له گهل شمپه‌پالیزم د دین له تیکوشان بو داپین کردنی دیموکراسی
دا خو نشان بده • واته نوره‌رونی خباته که پهره‌پدانی دیموکراسی به •
که به تیکشکاندنی نوزای دینتاتوری شکل ده‌گرتی • له ورومه نیمه له
سمرقو باورمه‌ین که خبات بو داپین کردنی دیموکراسی جیا له خبات
دزی شمپه‌پالیزم نیمه • نیمه پیمان وایه که سمرقو ولات تنیا له باری
سیاسی بهوه نایهته دی هلوکو له پش هموو شتیک دا دین پتووستی -
به‌کاتی ناووری به قازانجی که لانی شیران داپه‌زنی و نوزای پارتیزم
قازانجی شمپه‌پالیزمستان • (شمرقو ساوا) له به‌ریک هه‌لومشتندی •
شموی که له بونده دا سمارته به سمرقو شیران و دام‌زاندنی
پتووستی دیموکراتیک یاسی لق ده‌گرتی، سمرقو ناووری شیرانسه •
ناکامی داپین کردنی سمرقو ناووری شیران سمرقو سیاسی و
فرهنگی و نوزای به دوا دایه •

سمرقو سیاسی له بوونی ده‌ولتتی ده‌ستکردی به‌سراوه‌دا نیمه
که هموو سیاستمانی شمپه‌پالیزم جی به‌جی بگا • هلوکو سمرقو له
وجودی نیزامتیک دا خوی دمنوتی که قازانجه‌کاتی که لانی شیران داپین
بگا و پتووستی به‌کاتی ناووری و سیاسی شیران له گهل ولاته شمپه‌پالیزم -
کان له به‌ریک هه‌لومشتندی •

تعمیراتی که در تهران و در استان‌های دیگر در ایران و در کشورهای دیگر در جهان
 خلیج فارس و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 شهرهای ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 همگامی در بار و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 بزرگترین شهرهای ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 که در ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 قازانچی که در ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 جهانی که در ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 که در ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان

قوانین و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 شهرهای ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 و در ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 دیاری که در ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 که در ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان
 که در ایران و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان و در سایر نقاط جهان

له سەر ئه‌ركی ته‌له‌یه‌ش ئه‌ندا مان و كاد رێكانی
حزب به‌را به‌ر به‌ جه‌به‌ستگه‌ری ته‌زای پێش

چوولا نه‌وه‌ی مه‌للی دیموکراتی گه‌لی كورد له كوردستانی ئه‌یران هه‌روا
بێ پاره‌وه‌ستان دێزێ هه‌یه‌ و په‌وه‌تی گه‌شه و به‌ره‌وه‌ش چوونی خه‌وی
دیه‌وه‌ی هه‌ر چه‌ند لهم رێگه‌یه‌ دا گه‌له‌ك هه‌لس و كه‌وت و هه‌وراز و نه‌شپه‌وی
دیه‌ته سهر پێ، به‌لام به‌ هه‌وی به‌شته‌وانی و به‌ستگه‌ری كۆنه‌لانی خه‌لك له
په‌یه‌ری چوولا نه‌وه‌كیان، حه‌زێ دیموکراتی كوردستانی ئه‌یران، چوولا نه‌وه
گه‌پ و ته‌له‌یه‌ی تازه به‌ خه‌وه‌ ده‌گه‌ڕه‌ و ته‌نه‌ته‌ كوردستان بۆ ته‌سه‌گه‌ری
ئازادی سهرانه‌ری ئه‌یران و بێكه‌ی هه‌یاتی دێزێ ته‌مه‌رپه‌یه‌ستی.

ئه‌و پاره‌ستی به‌ نه‌سه‌ك هه‌ر دوستانێ گه‌لی ته‌یه‌ به‌لكوو دۆزانه‌یه‌ش
دانی پێدا دێن و له موخا ده‌لاتی سیاسی خه‌وان دا كوردستان له
به‌ر چا و ده‌گه‌رن و حه‌سابی له سهر ده‌كه‌ن. هه‌ر بۆیه‌ پێش دێزێ گه‌لی
جه‌به‌ه‌وری ته‌سه‌له‌ش بۆ به‌ چۆلندا هه‌یه‌یان و خا شه‌مه‌ر كرده‌نی چوولا نه‌وه
له ماوه‌ی ۱ سالی راپه‌ردوو دا ده‌یان په‌لانی چۆرا و چۆر و په‌نگا و په‌نگه‌ی
گه‌راوه، هه‌ر له سیاسی كۆشته‌اری به‌ كۆنه‌لی زه‌حه‌فه‌تگه‌شان و په‌شه‌ك
و ته‌یران كرده‌نی گوند نه‌انه‌وه‌ به‌گه‌ر هه‌تا سیاسی قه‌یل و ته‌له‌كسه‌ و
ئازا نه‌انه‌وه‌ و دوو به‌ره‌كایه‌تی سازكردن له ئه‌و په‌زه‌كانی به‌گه‌رتوه‌ی خه‌لكی

کردستان دا، نومنده‌ی له دهستی هاتی کۆتایی نه‌کردوو •
له نه‌جایی نو سیاسته دا که پێژم له ماوه‌ی چهند سالی پابردوو
دا گه‌ڕایه‌تی، ئیستا ماوه‌یه‌ دهستی داوه‌ته‌ جیه‌مه‌ت‌گه‌ری، به‌کی تازه‌ که
له به‌ره‌وه‌ له گه‌ل ناوهرۆکی دژی گه‌لی ئهم پێژه‌ ناوه‌یایی هه‌یه‌ •
ئهوهر ئه‌وه‌ که دا به‌دوای ناوه‌زایی هه‌نده‌یک له کاربه‌ده‌ستانی پێژم
(وه‌ک موته‌زه‌ری و ره‌سه‌نجانی) له سیاستی توندوتیژ سه‌بارته‌ به‌یه‌
خه‌لک و داوای له به‌ر چاوه‌گرته‌ی هه‌له‌وستی له سه‌ره‌خۆ و سه‌رکۆنه‌کردنسی
ئه‌فرادی کۆمیه‌ت‌کان و ئه‌وه‌گانه‌ و هه‌زایی به‌کاتی و لات، هه‌وآل له‌وه‌ ده‌گات که
ره‌فتاری هه‌زه‌ سه‌رکۆته‌که‌رمانی پێژم نه‌هه‌تر و له سه‌ره‌خۆتر بووه‌، نا‌زاردان
و مآل‌په‌شکین و به‌گه‌وه‌مه‌رده‌ له چاوه‌جانان گه‌یه‌شتۆته‌ په‌له‌به‌کی نزم‌تر و هه‌تر
له‌ دهرۆی ئهم سیاسته‌ دا نه‌مانت هه‌نده‌یک به‌خه‌ره‌یه‌ر به‌ر د‌راون و چاوه‌
هه‌که‌وتنه‌ به‌ندی به‌کان هه‌سان‌تر و زۆرتر بووه‌ •

به‌ کورتی، پێژم ده‌یه‌وێ به‌ زوآلت و پنه‌وتن که له سیاستسی دا
ئالوگۆتیک به‌یک هاتوه‌ و به‌ ته‌مايه‌ به‌ خه‌یالی خۆی جیه‌نايه‌ته‌دانسی
پا‌بردووی ته‌ره‌بوو به‌گه‌وه‌ • پێژم له لایه‌ک ده‌یه‌وێ ته‌مانه‌ی کۆمه‌لانه‌سی
خه‌لک به‌ لای خۆی پابکێشن و له لایه‌کی دیکه‌وه‌ نه‌شان پدا که ئه‌یه‌تر
هه‌ترسی به‌ک به‌ ئه‌وه‌ له گه‌ڕێ دا نه‌یه‌ و ته‌وانه‌یه‌تی له‌وه‌ ماوه‌یه‌ دا موخالیفانی
خۆی سه‌رکۆته‌ به‌گه‌ و ده‌سه‌لانی به‌ ته‌واری سه‌قامگه‌ر بووه‌ •

ئەمەلىيەتتە ھەمىشانىيە كە پىئىم بەرەمبەر بە خەلك گىرئوبەت پىئىم ،
 بە ھىچ جۇڭك نىشانى بە ھىچى پىئىم نوبە و ناۋىرۇنى دىنى ئىنسانىسى
 پىئىم ئىش ئال دىگۇپى بە سەردا ئەھانۋە ، بەلكو نىشانى ئەم پراستى بەمە
 كە سىياسەتى پەشكۈزى و زەبىرۈزىنگ ھەتتا دىنى كەلكى خۇي زىاتىر نىشان
 دەدا و پىچاۋكردىنى سىياسەتى لە سەرخۇي لە كىزى و دامامى پىئىم سەمە
 سەرخاۋە دەگىرى و بىچىگە لە پاشەكشەمەنى قىلپا زانە شىتلىكى دىكە نوبە .

لېرە دا بە لىئىدانىمۇ ئىم ۋەزىنە بە گىشى دىتوانىن پىنگدانىمۇ
 سىياسەتى لە سەرخۇي و بەرەمبەرلىشى چۈشۈش پىئىم باس پىكەن و ناۋىرۇكى
 پۇ خەلك پۈۈن كەپنەۋە .

ھەممۇيان دىزانىن پىئىم ماۋى شەش سالى لە كوردىستان دا لە گەل
 جۈۋلانىمۇمەكى چەندارى بەھىز پۈۈرۈمۈۋە و ھەممۇ خىز و تواناى خىستوى
 پۇ سەركۈتكردىنى ئەم جۈۋلانىمۇمە تەرخان كىرۈۋە بەلام ئەپتوانىۋە ھەم
 ئامانچى خۇي پىگا ، ئاشكراپە ھەبەستى سەرمەكى پىئىم لەئىۋىسردىن ، پان
 ھەرنەقىن لاۋازكردىنى جۈۋلانىمۇمە و گىرتەپىشى سىياسەتى لە سەرخۇي پىش
 بە وردى ھەم لەم پىئىم دى بە دا بە . پىئىم لەم سىياسەت دا ۋەدۈۋى دۈۋ
 ھەبەستى دىبارى و پۈۈن كەۋتۈۋە .

پەكەم : پراكىشاشى سەرنجى كۆۋەلانى خەلك پۇ لاي خۇي و جىباركردىمۇمە
 خەلك لە خىزى دىمۇكرات .

پۆ به ئه نجام گه یاندنی ئهو مه بته پۆنهم زۆر هه وۆل د هدا . ته نانه ت
 ئه ته یاری زۆرتری به نه به ت جهنگا گانی د یکه پۆ کورد ستان له نه مر گرتوه
 و وا ده نوێنێ که له بهری برد نه سه ری پله ی زهانی ئه وان دایه ، به م جهوره
 د مه وێ به خه پالی خۆی کۆه لانی خه لک فره و پدا و له حه زه یان به کاته وه .
 دوه م : هاندان پۆ ئاش به تال و به جێ هه یشتی به ره گانی جه وۆله نه وه .
 ئه و مر سه یاسه یه یه ی دیکه ی فره و دهرانه ی پۆنهم که پۆ لا واز کرد نه سی
 جه وۆله نه وه هه لێ به زارد وه به شووه به که به رام به ره به نه و خۆ به ده سه ته وه
 دهره گان نه ری نه شان د هدا و به هه ر جه وۆرێک پۆی به کۆی ته به لیغ د هک
 که زهاری ئه وانیه ی شوو به جێ د پۆن زهاتر بێ . پۆنهم پۆ برد نه سه ری
 ئه وه به سه ته ی خه رج ته کی زۆری دانا وه له به تگی هه موه پرا گه به نه سه ره
 گشتی به گانی خۆمه وه پرا گه نده پلا و ده کاته وه ، وا ده نوێنێ که به ته واری
 به ره وۆده ی گهانی ئه وه جه وۆره نه سه نه به و ئه وانه ده ته وانی له پاره شی به ره له
 خه ووه ره گشتی ئه سلام دا زه ان در زۆه به ده من !!

ئه ته یان به پزانه ئه مرکی کادره گان و ته نده امانی حه زه یی ئه به به
 به ره ی جه دانه ویه ئه وه سه یاسه ته ی پۆنهم جه به و ده یێن جه وۆن ته به لیغاته سی
 خۆمان ئه وه پاره ره پۆنجه نه ی . پۆ ئه وه مه به ته ئه م خه لانی خه واره وه سه مان
 ده یێن که به ره وایه .
 ئه مرکی به ره شانی هه موه ته ووه ره یان حه زه یی به تابه ته کادره گانه که سه

خهك لهو راستی به بگههین كه: ناوهرۆك و جهوههری شو پزیمه هیچ
چهنه ئالوگرتی به سهر دا نههاتوه، شو پزیمه ناتوانی له ریبازی
چهنی شهن سالی راپرد وی خوی لایدا و ئیسناسر دزی دیمۆكسراسی
و ئازادی و مافی گهلانی زۆر لیکراوه. شو پزیمه هیچ کاتیک ناتوانی
ههنگاو به قازانجی زحمهتکیشان ههلتینتوه. شو پزیمه د پزوهانی شهن
و ئازاره و بهکوشندانی گهنج و لایهکانی ولات به دهستههری مانسوهی
خوی دهراتی و ههر رۆتیک له ههنی تیدههری بهستراوهی به ولاتسه
نیههری لهستهکان زیاتر دهی. کهوا به ئا کاتیک شو پزیمه له سهر کار یسی
ههچ ئالوگرتیک به قازانجی نهوان پیک نایه و تنیا رینگا بۆ گههستن به
ئازادی و بهختههری تهویه که شو پزیمه له نیو بچی.

۲- شهن و کهنی بالهکانی نیو دهسلاتی حاکم بهرههن وهنی نالهباری
ولاتهکه مانه که نهوانی له گیانی بهکتر بهرداوه. گههکنا ههچ کام له تاقسه
کانی نیو پزیم ئازاد بهخواز و حهق گر و حهق نهستنی خهك نهن و شهنی
نهوان شهنی دهسه لاته که به گشتی ناوهرۆك و جهوههری دز به شوپرسی
ههیه. کهوا بهو نایق خهك چاویان له فلان کس بهان فلان تاقی نتیه
دهسه لاتی حاکم یی که دیفاع له مافی خوراوی نهوان پکا و ههچ کاتیکهش
له بالهکانی نیو پزیم ههول بۆ دا بهین کردنی رست و داخوارهکانی نهوان
نادهن. تنیا رینگا بۆ وهدهست ههتانی ئامانجهکانیان بهشداری کسردن

و یارمەتی کردن بە جوولانەوێه و پرۆخانەنی ئەو پێژمە سەرەتوێه، کەسە
شێوەی مەلەین و دروستی خەباتەش لە قوناخی شەستا دا خەباتەسی
چەگدا رانەهه که راستی و دروستی ئەو شێوە خەباتە دەین بۆ کۆه‌لانیسی
خەلک ڕوون بکێتەوه.

۳- پێویستە ئەو مەسەلەه بۆ خەلک شی بکێتەوه که جێهەستگێری تەزایی
پێژم کاتی به. ئەو مانایه که پێژم دەهێوی ئەو سیاسەته تاقی بکاتەوه و
بزاننسی چ کەڵکێنی دەتوانن لێ وەرگرن، بێجگە لەوەش گرینگ ئەهه
که گرتنەپێشی ئەو سیاسەته بەناو نەرە به هۆی پەرزووونەوهی دەنگسی
نارەزایەتی ئەوانه که ترسی ئەدەلی ئاریه‌دەستانی پێژم هاوێشتووه.

پێویستە ئەو بارهوه ئەو کاتە وەهه مەلک بێژنەوه که پێژمی شا دواهین
پۆزەتانی زبانی شەهەر داکرد، پێژمی شا ئەو کاتە له ژێر ئەوێش شوقێشگێرانی
خەلک دە به تەواوی پاشەکشەئ کردبوو و کێژووا و بێوو، بەلام ئەهه دەهه
دەدان بهو داماوێهه‌ی دا بێژن و وای نیشان دایا که دەهه‌ی ئاسال و
کوێر بێژن و له سیاسەتی دزی گەلی خۆی بکێتەوه. دەهه‌ی کۆه‌لانی
خەلک ئەمانیان بهو راستی به هه‌ی که ئەنیا خۆراگری و به‌هه‌رەکانسی
ئەوانه که پێژم ناچار به ئال و کوێر و گرتنی هه‌لۆستی له سەرەخۆیسی
و سیاسەتی نەمرش دەکا.

۴- له بارود و خێکی ئاوا دا که پێژم له بهر ناچارێ ئەو سیاسەتی

گرتوته پتشر پتووسته خه‌لک زياتر يهک بگرن، پره‌هانی خویان پتووتر بکمن
 و ویست و داخواری به‌کانیان بهرنه سهرتر و شیلگی‌رانه خه‌باتی بو بکمن
 بو وینه کاتیک پتیزیم چند بهندی سیاسی نازاد ده‌کا داوای بهردانسی
 هه‌وو بهندی به سیاسی به‌کان بکمن و دروشمی بهندی به سیاسی به‌کان
 ده‌مین نازاد بگرتن بکنه سهر تیری خه‌باته‌که‌مان .

به پتووانه نه‌گه‌ر کۆه‌لانی خه‌لک به به‌رگرتی چند ئه‌بته‌یاری کسم
 یازی بن، زهر ناخایه‌تی پتیزیم ده‌سخت به هتیرش ده‌کاته‌وه و ته‌وزم و سهرکوت
 کردنی به‌ری‌لوی خه‌لک ده‌ست پتیزیم ده‌کاته‌وه . که واپوو نایین ئه‌هه
 ده‌رفته‌ی پتیزیم به‌لکوو ده‌مین به‌تولد و تیرکردنی خه‌بات پایه و بنا‌هه‌ی
 له‌زی‌کی پتیزیم به‌رووخنی و ولاته‌که‌مان پزگار پتیزیم .
 ئه‌مستا ئه‌بترگاتی نه‌وه هاتوو که خه‌باتی کۆه‌لانی خه‌لکی کوردستان
 له‌حاله‌تی دی‌هه‌ی بته‌ده‌ر و دروشم و داخواری به‌کانان شتیره‌ی هتیرش
 به‌خویه‌وه بگرتن . ناشکرایه له‌وقه‌ناخه‌دا کادره‌کان و هه‌سته‌کانی حیزب
 شه‌رکیکی گرتنگیان به‌ئه‌ستوو به . نه‌ویش نه‌وه به‌که ده‌مین خه‌لک بو ده‌رپرتی
 ناره‌زایی پتیزیمی بکمن و دروشمی گونجاو له‌گه‌ل چۆنه‌یه‌تی خه‌بات به‌رنه
 نیه‌و خه‌لک .

به‌کورتی له‌هه‌له‌وه‌رجیکی ناوا دا کۆه‌لانی خه‌لک نایین به
 پاشه‌کشه‌ی کم و ئه‌بته‌یاری به‌چووک یازی پتیزیم به‌لکوو ده‌مین به‌هه‌بانه‌گه‌سرتی

و بست و داخواری زورتر وین داگرتن له سر نهوانه پاشه کشه زورتر بهسه
 سر پتیم دا بهمه پتین .
 ۵- بهسه له یهکی تر که چنگای دست نشان کردنه شهویه که باسی و مزجسی
 ناله باری ولات و تنگ و چله مکانی نابوری و کوه لایهتی که پتیم لهسه
 چاره سر کردنان دا بین دسه لات و دا ماوه بکرتن و کوه لانی خه لک حالی
 بکرتن که شو نعره یه پتیم نیشانهی بهه تیزی یان پیشکوه و تخواری شهیه
 به لکوه ترس له خه باتی خه لک و دمه انوری بهو هویه راه پتین هسه رای
 کوه لانی خه لک و دمه انوری بهو هویه راه پتین هسه رای

وه لایمی نامکسان

خوبنه رانی به پیری تیکوشهر]

شهر چارپش له لایمن زماره یک له هاوی پیمانانوه نامه ان بو ها تووه .
لهو نامه دا هیندیک پرسپار کراون و چند کسه لیش وتاریان بو چسپ-
کردن بو نارد ووبن .

تیبه له گهل سو اساس له هه بووی شهو هاوی پیمانه چارگی دیک مشر
وتشکی چارانتان د ووبن د کسه نهوه که : تیکوشهر نامیکهی هه بوو
نه دا بان و کادرهانی خیزه بو شهوی بتوانی شرکی خوی به تسهواوی
به جی بگهین و چرایه بی یونانی تیگی تیکوشان بی ، له سر هه بووانه
به بی توانان هاواری بگهین . تیکوشهرانی حیزب له ماوهی دورورد ریزی
خهبات دا بی گومان شهزموونی زوریان له سر کسه له گشتی بهانی جوولانوه
و کاری تشکیلاتی و تبلیغاتی همه که نه گره واک و تار بیاننوسنه و بو
شیمیان بنهین ، د متوانین لهو شهزمووانه وه ک سر چاره مکی به سوود بوو
شیروون و قهر کردن کهلک و مرگین و پلویان کسه نهوه . لهو پتگا به
د متوانین له ماوه بهنی کم دا کم و نووی بهان ههنت بی بگهین و
چاره سریان بگهین و ههروهها شهزموونه چانهان بگهینه هاوی پیمانان
له هه بوو ناوچه کانی دورد سنان .

هاوړپې خوښوېست کاک هلی ک له کومپتهې شارستانې پښت]

وتار هکت زور د وورود ریز بوو و بو چاپ له تیگوشهر دا نه گونجا • پوځگه

لهرشر له باری فغنی نووسینوه کم و کوړپې تیدا بوو • سوهاست د هکپن •

همول پده د پسان به له بهرچا وگرتنی شو تن پینی یانه هتلمپان بو پتیری •

هاوړپې تمپهړشی بهرپز]

کومپسیون تشکلات بو له نیوپردنی شو کم و کوړپې یانه همول د مدا ،

تا یاد نیک لهو بارهه لار لراه به لام د مین زیاتر هتگاری بو هملپنینهوه •

پتوینې په کانت جتگای سوهاسن

هاوړپې شویپ]

نووسراوه کتبان پتگپشت و وه د سېاپی لم زارمه دا کهلکان لسی

وهرگرت • هیواد ارین د پسان پتوهند یار له گال پگری و نیگوشی و تساری

بهررخمان بو پتیری • سوهاست د هکپن ، سهارمت پت نامهکت و دا وادانست

به جیبا نامت بو د نووسین و لهو خالانی بو وتار نووسین پتووستن

ناگادارت د هکپنوه •

هاوړپې خوښوېست س-ک پانه]

له وه لای نامهکتاندا سهارمت به (حاکمیت) د مین پگوتیری شهوهی

بو وینه له کتیبې د دولت و تینقلاب دا هینا پوتانه وه راسته •

به لام وا د یاره له همل و هرچی تپستای نیو نتموهی دا خصاتسسی

که لانی زبرد دستت له بهر کردی که بو نازادی و مانی چارمنوس خویان
تید هکوشن : نم خباته نیوه روکی دیموکراتی همه و نمری سرشانی هموو
حیزب و پیکشاری پیشه و تووه بی نم لا و نولا پشتیوانی لی بکن ، خباتی
گلی کورد نه پرو لم قوتاخه دایه ، به لام سهارت به (حاکمیتی))
دوو لایه که له لایه ک پزیمی گنده لی خوهمینی به پزیمی دها و لسه
لایه لی د پیکر حیزبی دیموکراتی کوردستان ، د می بگوتی همروه
خویان له نامه کتاند ایشارستان بی کردوه (حاکمیتی) پزیمی
حاکمیتی زوره ملی و داسه پاره که خه لی کوردستان قبولی نیسه ،
به لام حاکمیتی حیزبی دیموکرات حاکمیتی گلی به و خه ک خویان
به د لخواز نم حاکمیتیمان هه لیزارد ووه ابویه نهه داوی دیموکراسی
د مین که گلی کورد و هموو گه لانی نهران پتوانی به د لخوازی خویان
چوری حکومتی خویان هه لیزرن و بو چارمنوس هه له کوه لایه نیسه -
کان پتوست ناا هیچ بنورسین چونه له بهرناهی حیزب دا به رووسی
شی تراومه ووه .

شاگاداری

- ١- بعم هه‌وهه به‌ ناگاداری ئادر و ئه‌ندا ئامانی حیزب یاده‌گه‌یه‌ئین که ئه‌م دوو که‌سه‌ی خوارمه له حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران دهرکراون
- ٢- ئاک ئه‌میری قازی له بهر لادان له پێیازی حیزب و جیولانه‌وه به‌سه دژی به‌رژه‌مهند و پێیازی حیزب
- ٣- ئاک ئه‌رم خالدار به‌ توانی فسادێ ته‌خلاق، له ئه‌ڕه‌ب ئانسی رێخۆشی و ئاه‌وزگاری به‌هرسانی حیزبی و هه‌راعات ئه‌کردنی به‌پارمه‌ئانسی ده‌فتەری سیاسی له پاره‌ی خۆبه‌وه

کۆمیسۆنی ته‌شکیلاتی

حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران

در بخار کراوه کانی

کتاب سیونیه کبیراتی

چینباده پیکرانی کوردستانی پیران

هه و الناعفی